

גיליון נושא מיוחד
מבוא וסייע ללימוד ספר ויקרא

חומש וילקרא קורא לד!

מה בגיליון

חלקי בין יושבי בית המדרש

12

הצצה מרתקת

יבואו טהורים ויעסקו במהרות

6

שיח מחנכים - ראיון

גיליון נושא מיוחד
מבוא וסיוע ללימוד ספר ויקרא

ניסן תשפ"ה

לימוד ויקרא - כהקרבת הקרבנות

12

דא"ח ממאורי הדורות ז"ע

רק חז"ק ואמץ

14

5 עצות להצלחה בלימוד ויקרא

יוצא לאור ע"י:
המפעל העולמי תורה שבכתב
טל 02-500-20-18
ת.ד. 18362
מיקוד: 9118202
דוא"ל: ts025002018@gmail.com

עורך אחראי:
הרב אברהם בנימין מאיר בויס

כותבים ומשתתפים:
הרב אברהם בנימין מאיר בויס,
הרב יהושע כהן, הרב ישראל יעקובזון, הרב ישי שרהבני,

עיצוב:
י. לוי

טורים

הבנת התורה

18

ביאורי מושגים ומונחים בחומש ויקרא

יום יבוא

5

עבודה שבלב

ליהנות מהדרך

19

מקולמוס הלב

לא כ"כ מאיים - ה'ויקרא' הזה

11

הרהורים בפתח החומש

אנחנו צריכים אותך!

רבבות אלפי בני ישראל כבר זכו להתדבק בתורה שבכתב עם פירוש רבינו רש"י הק' זיע"א

תנו לנו את הכח להמשיך ולהביא את הבשורה לעוד רבבות יהודים אם גם אתם נהנים ממפעלות הקודש וחפצים לסייע בהמשך הפעילות הקדושה

אנא - הרימו נדבת לבכם הטוב בעין יפה רוח נדיבה למען המשך הפצת מעיינות התורה וריבוי לומדיה

לתרומות והנצחות:

נדרים+ | 02-500-20-18 | העברה בנקאית: שם המוטב תורה שבכתב תרי"ג,
בנק מרכנתיל 17, סניף 635, חשבון 89901012

שערי תורה מביא לספר ויקרא

מה בחומש:

לאחר חומש שמות בו למדנו על הקמת המשכן, אנו עוברים לחומש ויקרא הנקרא בלשון חז"ל 'תורת כהנים', משום שחלקו הראשון והעיקרי עוסק בהלכות הנוגעות לכהנים בעבודתם בבית המקדש, ושאר הלכות המסתעפות מהם. כך גם מדרש התנאים על חומש ויקרא נקרא בשם 'תורת כהנים' ומזכר רבות בדברי רש"י.

חומש ויקרא הוא למעשה החומש המקביל לסדר 'קדשים' ו'טהרות' שבששה סדרי משנה. שכן בחומש זה נלמד בהרחבה את כל הדינים והיסודות המופיעות במסכתות שבסדר הקדשים, ובהמשך - הדינים והיסודות המופיעות במסכתות שבסדר טהרות. אגב העיסוק בטומאה וטהרה, מזכירים גם, בפרשיות אחרי וקדושים, איסורי טומאת עריות, שההתרחקות מהם מביאה לידי קדושה.

מצוות בחומש:

אולם חשוב לדעת שחומש ויקרא הוא לא רק החומש של קדשים וטהרות, אלא עוד דינים רבים ומצוות רבות מופיעים בחומש ויקרא, כדוגמת דיני שבתות ומועדים ושמיטה ועוד, וכדברי חז"ל במדרש (ב"ר ג, ה): 'זירא אלקים את האור כי טוב - זה ספר ויקרא שהוא מלא הלכות רבות!'.

למרות שחומש ויקרא הוא הקטן בכמות מבין חמשה חומשי תורה, הוא מכיל את הכמות הגדולה ביותר של מצוות - 247 מצוות! (לפי מנין הרמב"ם), שהם למעלה מארבעים אחוזים מכלל מצוות התורה.

נישאי הפרשיות:

א. פרשת ויקרא:

הדיבור עם משה | קרבן עולה | קרבנות מנחה | קרבן שלמים | קרבנות חטאות | קרבן עולה ויורד | אשם תלוי | אשם מעילות ואשם גזילות.

ב. פרשת צו:

אש המזבח | תרומת הדשן | קרבנות עולה ומנחה | מנחת כהנים | חטאת ואשם | תודה ושלמים | איסור חלב ודם | ימי המילואים.

ג. פרשת שמיני:

יום חנוכת המשכן | מיתת נדב ואביהוא | האבלות נדחית | שריפת השעיר | איסור עבודה לשתוי יין | כשרות בעלי חיים | טומאת נבילה | הכשר לקבל טומאה.

ד. פרשת תזריע:

ברית מילה | קרבנות לאחר לידת בן זכר או נקבה | נגע בעור האדם | נגע שחין ומכות אש | נגע נתק | נגע בוהק | נגע בקרחת וגבחת | הנהגת המצורע | נגעי בגדים.

ה. פרשת מצורע:

סדר טהרת המצורע שהתרפא | נגע בקירות הבית | דיני טומאות הגוף.

ו. פרשת אחרי:

כניסה לקדש הקדשים | עבודת יום הכיפורים | איסור הקרבה חוץ למקדש | איסור אכילת דם | כיסוי הדם | נבלת עוף טהור | חוקות הגויים | התרחקות מעריות.

ז. פרשת קדושים:

פרשת קדושים עשירה במצוות רבות, אותם ניתן לחלק לפי 6 סטגוריות: א. מומן הזולת | ב. מצוות שבין אדם לחברו | ג. מצוות שבין אדם למקום | ד. מצוות שבמקדש וקרבנות | ה. איסורי עבודה זרה וחוקות הגוים | ו. עונשים על העריות.

ח. פרשת אמור:

מצוות כבהנים | כהנים בעלי מום | האסורים באכילת תרומה וקדשים | דיני קרבנות | קידוש השם | פרשת המועדות | מנורה ולחם הפנים | המגדף | מכה אדם ובהמה.

ט. פרשת ברי:

שמיטה ויובל | הונאה בממון וצער בדברים | גאולת שדה אחוזה | בתי ערי חומה | בתי חצרים | והחזקת בו | ריבית | דיני עבד עברי | עבד יהודי בבית גוי.

י. פרשת בחוקות:

ברכות וקללות | ערכין | תמורה | פדיית הקדש | חרמים | מעשר שני | מעשר בהמה.

בפתח הגיליון

דבר המערכת

ויקרא קורא לך

במשך דורות, ספר ויקרא נתפס כחומש השמור ל'מביני דבר' ויחיד סגולה. הדימוי שהוצמד לו בצירוף השמות בהם נקטו חז"ל אודותיו, השרישו את המחשבה של כולנו כי הוא חומש המיועד לכהנים ולמלומדים בהלכות הקרבנות והטהרות. רבים וטובים חוששים להיכנס לנבכי עומקו, מדלגים עליו, מחפשים נושאים שנראים נגישים וקלילים יותר או מסתפקים באמירת שניים מקרא ואחד תרגום.

ולא היא.

האמת היא שספר ויקרא הוא ספר החיים של כולנו, החומש שיכול לקרב אותנו אל הקדושה, אל הרוחניות, ואל הבנת הדרך שבה התורה מבקשת מאתנו לחיות.

נכון לכתבת שורות אלו, כשאין לנו היום את בית המקדש שאנו מקווים שייבנה בכל רגע, מרוחקים אנו עדיין מהקרבת הקרבנות ושאר דינים, נדמה שחומש ויקרא עוסק בנושאים רחוקים, אבל חז"ל גילו לנו שלימוד התורה על הקרבנות נחשב כאילו הקרבנו אותם ממש. לימוד ספר ויקרא הוא איפוא לא רק חזרה לעבר - הוא יצירת חיבור ישיר להווה ולעתיד שלנו, אליו כולנו כוספים והומים.

חומש ויקרא נקרא בלשון חז"ל "תורת כהנים", ואכן, בתחילתו הוא פותח לנו צוהר לעולמות הקרבנות, הטהרה, והקדושה. אולם מעבר לכך, עוסק חומש זה בעוד מגוון עצום של מצוות השם המלוות אותנו מדי יום ומדי שבוע. בלימוד מעמיק ויסודי בספר ויקרא, נגלה כי למרות הדימוי שחומש ויקרא שייך רק לזמן שבית המקדש היה קיים, האמת היא שהוא מלא במצוות שממשיכות ללוות אותנו גם היום. דיני טומאה וטהרה, דיני שבת ומועדים, צדקה ובין אדם לחברו - כל אלה ועוד רבות נובעים מהחומש הזה.

מטרת הגיליון העשיר שלפניכם היא לקרב אתכם לחומש ויקרא, להציג אותו באור חדש, ולהבליט את האוצר העצום והמיוחד הטמון בין דברי התורה הק'.

הבה נחשוב לרגע: למה בעצם חומש ויקרא נחשב לקשה? משום שהוא מציב בפנינו מושגים ומונחים שאנחנו לא נתקלים בהם ביום-יום, מילים ושפה שאינה מוכרת לנו מחומשים אחרים, ונושאים שנתפסים כפחות נוגעים לחיינו אנו.

ובל נשכח את העיתוי. מדי שנה לימוד ויקרא מתמוזג לו עם תקופת בין הזמנים וחג הפסח, המביאים לרפיון מסוים בסדרי הלימוד.

אולם, במקום לראות בכך קושי, ניתן לראות בזה אתגר מרתק. עם היד על הלב נשאל את עצמנו: האומנם עד גיל תשעים נישאר תקועים עם חסמי הילדות? האומנם אין לנו את האומץ לנפץ מחסום רגשי של רתיעה מחומש ויקרא? הלא זהו לימוד מעשיר שפותח בפנינו עולמות חדשים של הבנה - עולם המקדש, עולם הכהונה, עולם הקרבנות ועולם שלם של מצוות. וכשנכנסים אליו נכון - הוא הופך למרתק, עשיר ועמוק.

בין בתרי הגיליון המיוחד תמצאו הסברים בהירים למושגי יסוד בחומש, הדרכה מעשית ללימוד, סיפורים מחזקים על כוחו של ויקרא, וטיפים שיאפשרו לכם ליהנות מהמסע הזה. כל אלה יחד, יתפכו את הלימוד לחוויה חיה, מרגשת, כזו שתגרום לכם לשוב אליו שוב ושוב.

אז אל תיתנו לחשש או למורכבות של הפרשיות לעכב אתכם. בואו נגלה יחד את האור שבחומש ויקרא, את העומק שבו, ואת החיבור שהוא יוצר לכל יהודי באשר הוא.

הבה נישא יחדיו תפילה, שנזכה כולנו יחד במהרה לשמחת עולם על ראשינו, בביאת גוא"צ ובנין בית הבחירה והשב כהנים לעבודתם ולווים לשירים ולזמרים וישראל לנוויהם ושם נעלה ונראה כולנו כאיש אחד ובלב אחד לפני אדון כל. אכ"ר.

בוא לגלות את האוצר!

די לחכימא
ברמ"ז

247 מצוות התורה
נלמדים בספר ויקרא

(סך המצוות הגבוה ביותר
מכל חמשה חומשי התורה)

אל תפספס
את היסוד!

שיעורי מבוא והכנה
לספר ויקרא

בקו 'קול התורה'
להכין הלבבות ולבאר
המחשבות לקראת התחלת
לימוד קדוש ונשגב זה

מגוון מבחני סיכום
וחידודי תורה
על כל ספר שמות

לרשותכם במערכת
נדרים + ובקו
קול התורה

**חומש ויקרא - קורא לך:
גם אתה יכול!**

אחרי חודשי עמל בספרי בראשית ושמות, בהם למדנו את סדר בריאת העולם ומעשי האבות, סיפור יציאת מצרים ובניית המשכן, הגיע הזמן להיכנס אל קדשי הקדשים – ולגלות את האוצר המפעים והעצום הטמון בין בתרי ספר ויקרא עם פירוש רש"י הק'

**אל תישאר מאחור - בוא לגלות לראשונה בחיים
את המתיקות והעריבות בספר ויקרא**

יום יבוא

עבודה שבלב

בואו נדבר בכנות.

אף אחד לא שומע, זה רק אתה ואני. כולם מסביב ישנים. הבה נעצום גם אנחנו עיניים, ונדמיין.

נחשוב בעיני רוחנו, כאילו אתה לבד באמצע מדבר שממה. חושך מוחלט מסביב, דממה מקיפה את הכל. ולפתע - ברק ורעם בזה אחר זה. אור גדול בוקע וכמו בת קול אדירה יוצאת משמים, פונה היישר אליך:

פלוני היקר, עת רצון היא לה'. אתה, נור הבריאה, וכל אשר תחפוץ תוכל לבקש זה עתה. אין דבר נעלם מאת בוראנו ואין נשגב מיוצרנו. אתה יכול לבקש הכל! ברוחניות ובגשמיות, בגוף ובנפש. כל מה שתרצה.

צמרמורת אוהזת בכל גופך, בשרך כמו נעשה חידודין חידודין, אתה חש בקרבת אלוקים עזה, אהבה בוערת ממך, הן זכית לבת קול משמים!

ואתה מתחיל לבקש... רשימת מכולת ארוכה מאד. הלא עת רצון היא לך. כל עוד האוצר פתוח, אתה רוצה לנצל ולשאוב השפעות, ילדים טובים, פרנסה בשפע, גם בריאות איתנה לא תזיק, גם את הסיפור ההוא עם השכן והמשפט הייתי רוצה למחוק עלי אדמות, ושלא לדבר על כל הסיפור עם ה...
והנה חלום.

ואז אתה פוסע לאחור, 3 פסיעות כמו שצריך, מגיד ראש לשמאל שהוא ימין השכינה, ושוב לימין ולמרכז, ואתה כמו ממלמל את המילים הקבועות, השגורות על לשונך:

יהי רצון מלפניך, ה' אלקינו ואלקי אבותינו, שיפנה בית המקדש במהרה בימינו ונתן חלקנו בתורתך. וישם נענך בפראה פימי עולם וכשנים קדמוניות - - -

והבושה. אוי הבושה.

זה עתה יכולת לבקש הכל. בלי שום הגבלה. וביקשת!. ביקשת על הילדים, ועל החולים, ועל הפרנסה ועל --- ועל ---

רק דבר אחד, אולי ה'דבר החשוב ביותר, שכחנו. שיפנה בית המקדש - - -

*

מסופר, כי פעם בא סוחר כבשים לפני הרה"ק בעל האוהב ישראל' מאפטא זיע"א, ושטח בפניו את בעיותיו. הוא תאר בהרחבה את הקשיים בגידול הצאן, והמשיך לתנות את צעריו לפרטי פרטים.

כל אותה עת ישב הרה"ק מקשיב ומחריש בשרעפי קודש. לפתע פרצה אנחה קורעת לב מפי הקדוש,

והוא פנה לסוחר הכבשים ואמר: **"אתה מדבר כל הזמן על הכבשים שלך, ושכחת לגמרי את האסון הכבד שאירע הבוקר לעם ישראל..."**

"איזה אסון אירע הבוקר?", שאל הסוחר בבהלה.

נענה הרה"ק ואמר: "כנראה שכחת שבית המקדש חרב, ועם ישראל לא יכול היה להקריב הבוקר את קרבן התמיד... אוי! לא קיימנו היום את המצוה של 'את הכבש האחד תעשה בבוקר...'"

*

אי מה זה אומר עלינו כבני אדם?

אנחנו מתפללים מדי יום 3 פעמים, והתפילות כוללות מגוון רחב מאד של בקשות, על בריאות ועל פרנסה, על הצלחה ברוחניות כמו גם בגשמיות, כל דבר אנו מבקשים פעם אחת, בסדר התפילות הקדושות שתיקנו אבותינו הקדושים ונסדרו ע"י אנשי נכסת הגדולה.

אבל ישנה בקשה אחת שחוזרת על עצמה שוב ושוב, באופנים שונים - עם משמעות זהה ויחידה: יהי רצון שתהא אמירה זו חשובה ומקובלת כאילו הקרבנו... ועלו מושיעים בהר ציון - והייתה לד' המלוכה... את צמח דוד עבדך מהרה תצמיח... לירושלים עירך ברחמים תשוב... והשב את העבודה לדביר ביתך... ותחזינה עינינו בשוכך לציון ברחמים... יהי רצון - לכונן את בית חיינו... אני מאמין באמונה שלמה...

הכמיהה לציון ברחמים, לסדר העבודה בירושלים - היא חלק משמעותי מסדר התפילה היומית שלנו, שלא לדבר על תפילות של שלש רגלים והימים הנוראים, המלאים בעשרות בקשות ותחינות אלו.

ובכל זאת, נדמה כי אם נעצור אנשים ברחוב, ונשאל אותם ב'שאלות פתוחות', בלי הפניות והתניות, 'מה הכי חסר לך בעולם' - מרבית התשובות, ניתן לנחש, לא יכללו את הכמיהה לבית המקדש, אלא את הצרכים האישיים של כל אדם.

אי מה זה אומר עלינו כיהודים יראים ושלמים?

*

רבות הרחיבו רבותינו נבג"מ על התמיהה העצומה העולה מתפילת 'רחם' בברכת המזון. תחילה מבקשים אנו רחמים על ישראל עמך ועל ירושלים עירך ועל ציון משכן כבודך וכו' ואז כמו בתפנית מבקשים אנו על הפרנסה, ונא אל תצריכנו, כי אם לידך המלאה וכו' - וחזור חלילה ובנה ירושלים עיר הקודש במהרה בימינו.

מה לה לתפילת הפרנסה בעיצומה של בקשת הגאולה והרחמים? ועוד יותר מתגברת התמיהה, וכי אחרי שביקשנו על גאולה שלמה - עודנו זקוקים

לבקשה על פרנסה?

אלא, מבארים מאורי הדורות בכמה וכמה מקומות המתנבאים בסגנון אחד, כי בעקבתא דמשיחא, שרויים בני ישראל בחשכות כה גדולה, בתוככי שערי טומאה כדברים המבהילים האמורים מפי מרנא ורבנא ה'חפץ חיים' זיע"א: "לפני הגאולה האחרונה יתגברו מאד כוחות הטומאה, כי כן הוא בטבע, כל דבר בטרם בוא קיצו מתגבר בכוחותיו האחרונים, כן הוא בטרם יכבה, וכן החושך קודם עלות השחר".

ובתוככי חשכות גדולה זו, כשעם ישראל נתון למשיסה ואין לך יום שאין קללתה מרובה משל חברתה - ודווקא מתוככי ערפל כבד ועצום זה, בוקעת ועולה התחינה של ישראל קדושים לאבינו שבשמים:

אנא, אבא רחום וחנון, אנחנו כל כך רוצים לערוג ולכסוף אל בית מקדשנו, כה חפצים אנו לכמוה ולהתרפק על הרצון לבית חיינו - אבל מה לעשות שאנו משוקעים בתוככי החושך - - - אנא, מלך רחום וחנון, הבה לנו את ישועה בגשמיות, כדי שנוכל בלב שלם ובכל כוחנו לרצות ולחוש את הציפיה לירושלים עירך, את הרצון לבנה ביתך בכתחילה וכונן מקדשך על מכוננו - - -

*

ועד אז - מה אנחנו יכולים לעשות?

עדי נוכח לשמחתן של ישראל בבנין בית הבחירה במהרה דידן, אנחנו יכולים וצריכים לעורר את הזמן עם הקריאה, להכין ליבנו ומחשבותינו, את ידיעותינו. ללמוד וללמד, את כל דברי התורה הקדושה האמורים על הקרבנות והטהרות, כדי שנוכה במהרה דידן גם לעשות ולקיים.

עם תחילת לימוד 'תורת הקרבנות', עם ישראל קדושים וטהורים מתעסקים בטהורים, ולומדים בחיבה יתירה את דברי התורה הקדושה, ואין זה לימוד סתם. כי אם לימוד של ערגה וכיסופין - מתי יבוא לידי ואקיימנה - - -

אין זה לימוד של 'מלומדה', אלא לימוד של השתוקקות והתבוננות בציפיה של קדושה, לימוד מהול בתפילה של קלף רחמן רחמן עלינו טוב ומטיב הדרש לנו שובח אלניו פהמון רחמיך פגלל אבות שפעשו רצונך פנה ביתך פבתחלה וכוונן מקדשך על מכוננו והרצונו פבנינו ושמחנו בתקונו והשב פהנים לעבודתך ולוים לשירם ולזמרים והשב שראל לנויהם ושם נעלה ונראה ונשתתה לפניך - - -

ויום יבוא, וזה יקרה. יום קרוב ונוכח.

ואנחנו, נהיה מוכנים בס"ד!

יבואו טהורים ויעסקו בטהרות

ארבעה אנשי חינוך שעוסקים בהטמעת ולימוד 'חומש ויקרא' שנים רבות ושמים הולך לפנייהם ככאלו שזכו לחבב את לימודו על התלמידים, ואף חיברו ספרי עזר והדרכה אשר כבשו רבבות לבבות יהודים – מגישים בפני רבבות לומדי 'תורה שבכתב' את הדרך הנכונה לגשת ללימוד קדוש זה של ספר ויקרא, על חשיבות ונחיצות הלימוד לכל החיים, ועל תובנות ורעיונות מחכימים | לא רק לילדים...
שיח מחנכים / הרב י. כהן

כיצד הופכים את לימוד חומש 'ויקרא' לקל יותר ומהנה | מי הם חבורת "מומחי ירושלים" | מהי המשנה הקלה ביותר במסכת מגילה | מה לומדים קודם, תורה שבעל פה או תורה שבכתב | מה עושים ב'בין הזמנים' ניסן | וגם: איזה חומש קל יותר, ויקרא או בראשית? • "ומצדיקי הרבים פכוכבים לעולם ועד" - אלו מלמדי תינוקות"

בקרב כל מי שבשם ישראל יכונה.

כל אנשי שיחנו, כולם ענוותנים וצנועים, נדמה שההתעסקות שלהם בספר 'ויקרא' שתחילתו 'ענווה' ("אל"ף ועירא"), מאד משפיעה עליהם לברוח מן הכבוד. מסרבים להצטלם למרות השכנועים, ובקושי נאותו שנוכיר אותם בשמם המפורש. ורק משהפצרנו בהם והעמדנו אותם על חשיבות הדבר להיות שותפים לחיזוק כלל ישראל - הסכימו, אך התעקשו לחדד כי אינם באים חלילה כ'מוכיחים בשער', כביכול באים להטיף לאנשים מה ללמוד או איך ללמוד. ההסכמה שלהם לקיים את השיחה הזו עמנו, היתה אחרי שהובטח להם, כי נדגיש זאת בפירוש בפתח הדברים, ונציין כי באו רק לשתף ולספר מעט מנסיונם, אולי תהיה בזה תועלת למאן דהו.

התרשמנו ורשמנו, והנה הדברים לפניכם, קראו והתענגו:

אחר דברי הקדמה קצרים, שבח ותהילה על הזכות שלהם לעסוק ולהנחיל את חומש 'תורת הכהנים', הצגנו את השאלה הראשונה.

מה ניתן לומר לאנשים, כיצד אפשר לשכנע אותם שראוי להקדיש זמן ללימוד חומש ויקרא, הגם שמדובר בדברים פחות מציאותיים בזמן הזה?

הרב אליעזר מרדכי בן-שם, מבקש להדגיש בפתח הדברים: "אינני מרגיש בנח לעמוד במשבצת של הזו של לומר לאנשים מה ללמוד, מי אני? אני כן יכול לספר ולשתף" כמי שהיה שם בעבר, והרגיש את האתגר. גם אני בתחילת הדרך, לא הייתי מחובר ללימוד הזה, ועד לפני מספר שנים, גם אני הרגשתי שחומש ויקרא הוא כמו 'קיר' חסום וסתום, אולם כאשר התחלתי לפתוח את המשניות עם ספרי עזר פשוטים שהיו בשעתו (והיום יש ספרים לרוב כאלו בשוק), נכנסתי לזה ובה"ה - הצלחתי להבין את החומר. וכך צריך להתחיל. והיום עם החומשים המיוחדים וכל ספרי העזר הצבעוניים - זה הרבה יותר קל. ודאי זה אפשרי ובהישג יד הרבה יותר מבעבר."

הרב דוד ביטון, משתף אותנו במונולוג מרתק: "זיכה אותי בורא עולם ללמד תשב"ר, ולא זו אף זו - את חומש ויקרא. אני זוכר את הימים שבהם ישבתי להכין את פרשת ויקרא

"כשיבנה בית המקדש במהרה בימינו, יבואו מכל קצוות תבל להביא קרבנות. הביקוש והשאלות שיתעוררו יהיו רבים מאוד. ולמי יפנו? רוב לומדי התורה בימינו עוסקים בנושאים אחרים בסדרי נשים ונזיקין וכדו', אך דיני הקרבנות שלצערנו עדיין אינם למעשה, נשאו בקרן זוית"

לא סוד הדבר כי חומש ויקרא, הוא החומש היותר מאתגר, אשר רבים, גם כאלו שמשתדלים ומקפידים ללמוד חומש רש"י על הפרשה מידי שבוע, הרי בחומש ויקרא, ולפחות בתחילתו, קצת נרתעים אחורה. מרימים ידים או לומדים בשפה רפה ובכובד ראש, חשים כי מדובר בחומש שהוא חוץ לתחום.

גם אברכים ותלמידי חכמים, בחורי ישיבות מתוקים שתורתם אומנותם, חשים מעט פחות חיבור לענייני החומש, דינו ומצוותיו, לפחות בתחילתו בחמשה הפרשיות הראשונות: "ויקרא, צו, שמייני, תזריע, מצורע".

לקראת תחילת לימוד חומש ויקרא, ביקשנו להבין את סיבת הדבר, וגם לשמוע עצות והכוונה כיצד אפשר להתחבר יותר ללימוד החומש, וללמוד כיצד כולנו יכולים לחבב את החומש עלינו, לפיכך פנינו אל כמה יהודים יקרים, תלמידי חכמים מובהקים, רובם מחנכים אשר עוסקים בהוראת החומש ולימודו לילדים צעירים רכים בשנים, ושמים הולך לפנייהם ככאלו שזכו לחבב את לימודו על התלמידים, או כאלו שחיברו ספרי עזר והדרכה בענין זה, וביקשנו לשמוע תשובות ועצות. התרגשנו לשמוע כי כולם מכירים היטב את מפעל 'תורה שבכתב', וחלקם אף סיפרו כי גם הם שותפים פעילים וזוכים לענות מידי שבוע.

המשתתפים עמנו הם:

הרה"ג ר' אליעזר מרדכי בן-שם, מחנך מומחה מחצר הקודש אמשינוב, ומח"ס "שיעורים בחומש ויקרא"

הרה"ג ר' יוסף בן עמרם, מחנך בת"ת "אור שרגא" בירושלים, מח"ס "ביאור המקרא"

הרה"ג ר' משה מנחם לוין, ממכון "ללמוד וללמד בחוויה", מח"ס "בזאת יבוא אהרן"

הרה"ג ר' דוד ביטון, מחנך בת"ת "תורת אמך" בירושלים

מטבע הדברים, אנשי חינוך שתפקידם להאהיב ולהמתיק את הלימוד על הילדים, ועושים זאת בהצלחה מרובה, הם האנשים המתאימים לקיום שיחה כזו... כל אחד מהם, מלא וגדוש, ויכול להעמיד מאמר שלם בפני עצמו, כל אחד מהם זכה לקצור הצלחות רבות במשימה לחבב על תלמידיו את לימוד חומש ויקרא, ולפיכך אין טובים מהם כדי לקיים את השיחה הזו, שמטרתה והמסר שלה כמובן, אינה בעבור ילדים רכים, אלא עבור כל נער או אברך, בחור או איש בא בימים, והעצות שיובאו להלן, אמורים להדהד

הבנה ברורה, שתספיק כדי ללמד את התשב"ר באזור גיל 9 (כיתה ג').

"בתחילה זה היה נראה כתערובת מושגים ודינים, שאין לי בהם שום מושג - מה, איך, איפה, כמה ואפילו למה. לאט לאט, פסוק אחר פסוק, התחלתי למצוא את עצמי מסתקרן, בודק, מברר ומתעניין ורואה שדיני הקרבנות הרבה יותר פשוטים - ובעיקר מסודרים יותר - ממה שחשבתי".

"יאמר לשבחו של הרב אליעזר מרדכי בן שם שליט"א, מחבר ספר 'שיעורים בספר ויקרא', שעשה עבודה ממש נפלאה וסידר את כל החומר בצורה מקיפה ומדויקת. ספרו היה לי לעזר גדול".

"עם הזמן גיליתי שאני לא היחיד שנהנה מדיני הקרבנות ומתחבר אליהם, אלא התשב"ר גם הם גילו עניין, התחברו, הבינו, שאלו והחכימו אותי".

"לאחר שסיימנו את פרשת ויקרא התעורר בי חשש: בעז"ה בבוא העת כשיבנה בית המקדש במהרה בימינו, יבואו מכל קצוות תבל להביא קרבנות, ואף כהנים יבואו לעבוד את עבודת הקרבנות. הדרושה, הביקוש והשאלות שיתעוררו יהיו רבים מאוד. ולמי יפנו? הרי רוב לומדי התורה בימינו עוסקים בנושאים אחרים - ביישבות הקדושות עמלים בסדרי נשים ונויקין, בכללים מוספים ללמוד גם נושאים אחרים, אך דיני הקרבנות שלצערנו עדיין אינם למעשה, נשארו בקרן זוית".

"פניתי לילדים הצדיקים, שיתפתי אותם במצוקה, וביקשתי את עזרתם. מהר מאוד הוחלט שכל תלמיד שייבחן וידע את דיני הקרבנות על בוריים (שזה כולל קורבן עולת בהמה, עולת העוף, דיני מנחת סולת, מאפה תנור, רקיקין, מחבת, ומרחשת, שלמים, חטאת פנימית וחיציגנית, אשם מעילות, תלוי וגזלות) יקבל את הסמכות של 'מומחי ירושלים' הוי אומר שהוא יזכה להיות זה שעונה לשאלות וברורים דיני הקרבנות. ההצלחה שלהם לא הייתה מפתיעה. הדברים היו כל כך ברורים ומסודרים והם פשוט קפצו על המציאה. וכך מידי שנה הולכת וגדלה כמות התשב"ר שזוכים להיות מוסמכים ל'מומחי ירושלים'".

הרב יוסף בן עמרם: "ספר ויקרא הוא חלק מתורה שבכתב. אנו הרי מצווים 'זהגית בו יומם ולילה', ללמוד כל חלקי התורה, אם נתחיל לומר: 'החלק הזה - לא כל כך מציאותי; החלק הזה אינו כל כך נוגע לי; החלק הזה כך, והחלק הזה כך', הרבה חלקים מהתורה יהיו חסרים לנו ונדלג עליהם, צריך לדעת, כל הסיפורים בתורה הם נוגעים לי".

הרב בן עמרם, אף מרחיב את תשובתו במתיקות נפלאה: "אם נבוא לעשות חשבון מתחילת חמשה חומשי תורה, כמעט על כל חלק וחלק נוכל למצוא איזה 'תירוץ' למה לא ללמוד אותו, אך כמובן אין זה אלא עצת היצר".

"בא ונראה: **חומש בראשית:** נניח שצריך לדעת איך נברא העולם, אבל מה צריך לדעת על המבול ותיבת נח? מה צריך לדעת על מסעיו של אברהם אבינו וכל הסיפור עם פרעה ואבימלך, ריב בין הרועים, ריב בין יעקב ועשו, שכר יעקב עם לבן בצאן - חוץ ממה שזה לא נוגע לי לכאורה. מדוע צריך לדעת כל פרטי הברכה של יעקב לבניו? היה מספיק שהתורה תכתוב שיעקב בירך את בניו ודי בזה; **ספר שמות:** ההתחלה חשובה כי היא יציאת בני ישראל ממצרים, אבל פרשיות תרומה, תצוה, ויקהל, פקודי - כמעט חצי מהחומש אינו נוגע לנו כלל וכלל, כיוון שזה היה בניית המשכן חד פעמי במדבר רק לארבעים שנה ואח"כ נגנו. וכמובן לא נמנה פה עוד כרוכלא, אבל אם מקשיבים ליצר הרע, הרי שעל כל חלקי התורה נוכל למצוא איזו תירוץ מדוע לא דחוף ללמוד אותו".

הרב לוי: "דבר ראשון, זו תורה. ואנחנו צריכים לדעת את כל התורה. מה גם שידועים ומפורסמים הדברים שהלימוד בקודשים נחשבת להקרבנות הקרבנות ממש".

ישנה תפיסה רווחת שמדובר בחומר קשה ובחומש קשה ומורכב, וזה ודאי נכון שהחומש מלא פרטים חדשים ופחות מוכרים, האם יש דרך ועצה היאך להקל את הלימוד?

הרב אליעזר מרדכי בן-שם: "אכן, ישנן מספר סיבות לקושי שקיים בלימוד חומש ויקרא (ואין להתעלם מהם או לבטל אותם, אבל כן אפשר לפתור אותם, כדלהלן). ראשית, כל דבר שהוא לא מציאותי בזמננו - קשה ללמוד. כך גם לגבי

"מצות תפילין, ציצית, ארבעת המינים - אתה רואה בעצמך את המצוה, הציור של המצוה עומד מול עינינו. אבל בעיניי הקרבנות, ה'ציור' לא נמצא לנו בראש, אנחנו צריכים לבנות אותו בדמיון שלנו"

מצות יובל, בתי ערי חומה, ערכין, ועוד, מאידך - למשל מצות תפילין, ציצית, ארבעת המינים - אתה רואה בעצמך את המצוה, הציור של המצוה עומד מול עינינו, אנחנו יודעים על מה מדובר. אבל בעיניי הקרבנות, ה'ציור' לא נמצא לנו בראש, אנחנו צריכים לבנות אותו בדמיון שלנו. וכך גם בלימוד על מבנה המשכן".

"בנוסף, בחלק גדול מהמצוות, צריך לדעת פרטים טכניים, שלא ממש מוכרים, ולכן יש קושי ורתיעה, ומרגישים לא קשורים. למשל ב'קרבנות' יש את ה'אימורים', כדי להבין טוב מה זה 'אימורים', צריך לדעת ולהכיר את הפנים של הבהמה, ואת החלקים, ורק אז ניתן להבין על מה התורה מדברת".

"מלבד זאת, שיש גם קרבנות, כמו למשל במנחה, שהתורה ממש מקצרת, זה כמו 'קודים', 'הררים' התלויים בשערה", דברים שבנויים על הרבה 'גזירות שוות' ושאר דרשות חז"ל, זה גם גורם נוסף לקושי".

"ומכאן נבוא לשאלה, איך מתחברים? ממשך הרב בן-שם בשטף, "העצה, דבר ראשון: לתת את הדעת לפתור את הבעיות שעליהם הצבענו. לחיות את הדברים, ואז אתה נכנס ומטייל וכך אתה חי את הדבר. הרי כולנו שואפים ומקווים ומתפללים כל יום לבני בית המקדש במהרה, וזו לא תפילה מן השפה ולחוץ, אז לכה"פ עלינו לחיות את הדברים שיהיו כ"כ אקטואליים ורלוונטיים בעת ביאת המשיח ובנין בית הבחירה בב"א".

בנוסף, גם הכרת מבנה הבהמה, כל האיברים וכו' - טרם תחילת הלימוד, יכול להועיל מאד, כי כך כשמדברים על משהו, הלימוד כבר יודע במה מדובר, ולא צריך להבין גם את המילה וההקשר וכו'".

הרב לוי: "יש בזה משהו, אבל זה באמת לא נכון, לא קושי אמיתי. ונסה להגדיר את הקושי המדומה וסיבותיו: מכיון שאין לנו היום את בית המקדש ואין אנחנו עוסקים בהקרבנות, כתוצאה מזה נראה לנו כמשהו לא מציאותי, וסיבה נוספת אנחנו לא מכירים בעלי חיים".

"העצה להקל על הקושי", **מוסיף הרב לוי בנועם,** "כדאי מאוד להשתמש בתמונות הממחישות את תהליך הקרבנות. וכן כדאי להשתמש בתמונה הממחישה את המזבח וחלקיו".

"בנוסף, כדאי מאוד ללמוד מפרשים כמו רבינו הרמב"ן, האלשיך הקדוש, והאור החיים הקדוש, והרש"ר הירש ועוד, המגלים את הפנימיות של הקרבנות. וכך נוכל להרגיש קצת את מה שהיה בבית המקדש".

הרב דוד ביטון: "כשאני משתף את ידידי עמלי התורה בכללים ובישיבות, כי ילדים רכים בשנים יכולים להיות בקיאים בעל-פה בכל דיני הקרבנות (כפי שתיארתי למעלה), זה נשמע להם רחוק מהמציאות ואני בהחלט מבין אותם. גם אני בעבר הייתי מסתייג וחושש מלהתחיל לעסוק בדיני הקרבנות. אך עידו התלמידים בכיתה ג' - מדובר בדינים מעניינים, ברורים ומסודרים, ובעיקר מחברים אותנו לרצון העז לזכות להגיע לרגע הנשגב שכולנו מייחלים לו, ולהיות חלק מההווה של עבודת בית המקדש".

הרב יוסף בן עמרם: "ישנם חומרים הרבה יותר קשים מזה, להבין שכר יעקב בצאן לבן, להבין את חלקי המשכן ובגדי כהונה איך היו עשויים, ולדעת את מידותיהם זה הרבה יותר קשה. מי שעבר ולמד את פרשיות המשכן שבחומש שמות, ודאי יכול לעבור בהצלחה ולשלוט בענייני חומש ויקרא".

"בנוסף, תמיד נזכר את דברי רבותינו, שמי שלומד עסקי הקרבנות - כאילו הקריב קרבן, והרי הוא מתכפר על עוונותיו, מי לא ירצה כזו הבטחה?!"

אכן, בעולם התורה מסתובבת שמועה, כי יש מעלה מיוחדת בלימוד חומש זה - "תורת הקרבנות", על פני שאר לימודים, האם נכון הדבר ומבוסס בדברי רבותינו?

הרב לוי: "ודאי. לימוד זה חשוב ומעלתו נשגבה מאד. וכבר החפץ חיים הקים כולל מיוחד ללימוד 'סדר קדשים' בכדי שברגע שיבנה בית המקדש נדע איך להקריב קרבנות, ואף האריך רבות על שבח הדבר בספריו".

הרב בן עמרם: "החפץ חיים כותב, שאנחנו מצווים לחכות למשיח בכל רגע ורגע כמאמרם ז"ל 'אחכה לו בכל יום שיבוא', ונדמיינ לעצמנו המשיח יבוא, ואיתו יוד

הרב דוד ביטון: "כעת כשאנו עומדים בתחילת חומש ויקרא, ובפרט בחודש ניסן, זו הזדמנות שחבל לנו להפסיד. בואו וניתן לעצמנו את המתנה הזו - לקבל את בית המקדש במצב בו אנו יודעים מה להביא, על מה צריך להביא ומה סדר העבודה בכל קרבן".

הרב אליעזר מרדכי בן-שם: אדרבה! דווקא 'בין הזמנים' - זה הזמן. אם כל השנה עסוקים בהוויות דאביי ורבא, עמוסים בלימודים של המסגרות, הלימוד של הישיבה או הכולל, כעת ב'בין הזמנים' זה הזמן להיכנס וללמוד את חומש 'ויקרא' בעיון, ולגלות את אוצרות התורה".

בשנים האחרונות יצאו לאור ספרים וחומשים וספרי-עזר, אשר הם מפשטים ומרחיבים מאד את דברי רש"י, וכן ספרים עם ציורים ותמונות, האם יש בהם צורך ותועלת לאדם בן תורה, שתורתו אומנותו, או שנועדו רק בעבור בעלי בתים או ילדים רכים שעדיין אין להם מושגים? האם זה נעים ומתאים שאדם 'מבוגר', בעל בעמיו; אברך תלמיד חכם יחזיק ויפתח ספרים שכאלו?

הרב לוינ: "בוודאי, זה מתאים לכולם. וכבר נאמר שאפילו משה רבינו התקשה בשלשה דברים, וה' הראה לו: מנורה, קידוש החודש ומחצית השקל".

הרב אליעזר מרדכי בן-שם: "בוודאי שזו לא בושה להחזיק ספר עם ציורים. אפילו הראשונים ציירו, רש"י צייר, הרמב"ם צייר, וככל שרחוקים מהמושגים באופן מציאותי, כך הציור יכול לגשר על הפער ולהשלים את החסר. אדם מהשורה שבחיי היום יום אינו מתעסק עם בהמות ובוודאי שלא עם החלקים הפנימיים של הבהמה, כיצד יוכל להבין אותם היטב ללא תמונות המחשה?".

הרב בן עמרם: "בהחלט שכן, על ידי הציורים האדם מבין הרבה יותר טוב והרבה יותר מהר, וכמו שידוע הפתגם כי 'התמונה היא כמו אלף מילים', וכך הדברים נחקקים בזכרונו ויש לו ברכה וסיפוק יותר גדול מלימודו".

ואין זאת אלא עצת היצר, שמונע מהאדם ומשכנע אותו לא ללמוד מתוך הספרים האלו, ומטרתו כדי שאח"כ האדם לא יהיה לו סיפוק ויעזוב את כל הלימוד הזה, והכל התחיל בטענה כביכול "לא מתאים לבן תורה ללמוד מספרים אלו".

ישנם מסכתות רבות שעוסקות ב"סדר קדשים", האם לימוד חומש רש"י ויקרא, יכול לסייע בהבנתם, או שאין קשר בין הדברים?

הרב לוינ: "בוודאי. בלי רש"י על החומש קשה להבין את הדברים. ומי שענתו עמו, כדאי מאוד גם לפתוח ולעיין במראי המקומות שרש"י מביא, ואז הדברים מתבססים וחודרים יותר".

הרב בן עמרם: "בהחלט שכן, הרי התורה מתבססת - תורה שבכתב, ואח"כ תורה שבעל פה. רק לאחר שהאדם למד טוב את כל המושגים בתורה, ושולט בהם היטב, יודע מהם סוגי הקרבנות; יודע מה הן דיני המצורע; דיני נזיר; דיני נדרים; מהי מצות ייבוש, רק אז הוא יבין הרבה יותר טוב את כל המשניות בנושא הזה, ואח"כ כמובן גם את כל הגמרות בנושא".

בית המקדש מלמעלה ודבר ראשון נצטרך להיטרה ע"י 'אפר פרה אדומה' - נקרא לכהן שישחט, ואף אחד לא יודע מה עושים, איזו בושה!!

"בני ישראל ירצו להקריב קרבן 'שלמי תודה' - להודות על ביאת משיח, לא נדע מאיפה מתחילים - איפה שוחטים, איך מזים את הדם, מה אוכלים, מה נותנים לכהנים, מה מקריבים, אוי לאותה בושה!".

"אז למה כל כך חיכינו למשיח?!" נשאל או את עצמינו בפנים סמוקות מבושה.

"יקראו לכהנים שיבואו לעבוד - ופתאום יתברר שאני כהן ואני לא יודע כלום; יקראו ללוים לשיר - ולא יודעים מה שרים; יקראו לישראל 'במעמדם' - אבל לא יודעים מה זה 'מעמד ישראל', מה קוראים בתורה? איזה ימים צמים...?" וב"ה שמענו שבשנים האחרונות מייסדים בירושלים את ישיבת הכהנים, אשר מטרתה להניח את הלימוד הזה בקרב שבט הכהונה.

מנהיג ישראל שכל ילד קטן מתחיל את לימוד התורה הקדושה עם חומש 'ויקרא', "בואו טהורים ויעסקו בטהרות", אבל למרבה הצער בנילאים המתקדמים יותר, כבר כמעט מזניחים זאת, האם יש דרך לחבב את הלימוד הזה?

הרב לוינ: "להשתמש בהמחשות, תמונות, ניתן להשיג אצלנו אלבום עם כ-225 מדבקות הממחישות את כל תהליך הקרבת הקרבנות: 'עולה; שלמים' וכו".

הרב בן עמרם: "בגילאים המתקדמים נהיים יותר עצלנים והיצר הרע מחפש כל מיני טענות ואמתלאות כדי לבטל את האדם 'בצדק' מלימוד התורה". והעצה היא: לסכם ולכתוב כל אחד לפי מה שהוא אוהב (או דרך סיכומים רצים או דרך שו"ת לעצמו)".

הרב אליעזר מרדכי בן-שם: "יש עצה טובה, למי שרוצה להעמיק ולהבין את הדברים היטב, 'דרך ארוכה שהיא קצרה': להקדים לפני הלימוד בחומש את הלימוד בספרים המתאימים שמסכמים את פרטי הדברים. למשל, אתה בא ללמוד 'מנחה', אל תנסה ללמוד ולהבין איך מקריבים מנחה מהחומש לבד, אלא תסתכל ברמב"ם, כדאי מאד ללמוד רמב"ם מה הסדר הכללי, ולסכם. ואחרי שתלמד אותו טוב, תעבור על החומש, ותגלה שהדברים יותר מובנים לך. כלומר ללמוד ברמב"ם על כל 'קרבן', ללמוד את הדבר בצורה כללית, ואז בחומש יהיה לך יותר קל. זה פתרון לא כ"כ קל, אבל מאד יעיל, פשוט לסגור את הקצוות שחסרים בכוחות עצמך".

"כמוכן, היום בימינו ישנם חומשים מבוארים וספרים רבים שעושים את העבודה הזו, ומגישים את ההסברים וההקדמות הנצרכות בצורה ברורה ומאירה, עד שהלומד מקבל תמונה מלאה על כל קרבן וקרבן".

האם יש עצה כיצד להצליח להתמיד בלימוד זה דבר יום ביומו, גם בימי 'בין הזמנים' ובימים העמוסים של ערב החג?

הרב בן עמרם: "רק תפילה, להתפלל שגם בימים עמוסים יצליח לקיים את קביעותו, ואפילו אם זה רק לכמה דקות ולא כל הזמן כמו שהא רגיל בימים כתיקונם".

קטן); שאר הקרבנות מהבהמה, מהצאן או הבקר. הצאן הם כבשים ועיזים, והבקר - פרות ושוורים.

ב. טווח הגילאים בו הם כשרים לקרבן הוא מגיל 8 ימים עד שנתיים בצאן, ומגיל 8 ימים עד שלוש שנים בבקר. לאחר מכן נקראים זקנים ואינם כשרים לקרבן.

ג. יש קרבנות הבאים בנדבה, ויש קרבנות שהם חובה (לכפר על עבירה, או קרבנות ציבור); יש קרבנות שכשרים רק בזכר ויש שכשרים רק בנקבה; יש גם קרבנות שכשרים בזכר וגם בנקבה.

ד. יש קדשים קלים שנשחטים בכל מקום בעזרה ונאכלים בכל ירושלים, ויש קדשי קדשים שנשחטים רק בצפון העזרה ונאכלים רק בעזרה, או שנשפרים כליל.

ה. מה שנשאר הוא לדעת את סדר העבודה (היכן לזרוק את הדם / מה לעשות עם גוף הבהמה) - דבר שמשנתנה בכל קרבן וקרבן.

להתראות בקרוב ממש בבית המקדש, **חותם הרב ביטון בהתרגשות.**

שיחתנו נערכת ביום רביעי י"ט באדר, ואולי יש מקום לציין, אגב אורחא, כי יום זה הוא היארצייט, עשר שנים להסתלקותו של הגאון הצדיק הרב **שמעון חירארי זצ"ל**, אשר היה גאון נסתר וצדיק, בעל מופתים, ולפי אשר שמענו (מהרב משה חדאד), שהרב זצ"ל שימש בצעירותו כ'מלמד תינוקות', ולימד חומש ויקרא במשך שנים רבות, ואף חיבר ספר שלם 'לבנו ישמח' שכולו על פרשת ויקרא.

אנו נפרדים מהרבנים היקרים בברכת ישר כח על הזמן, 'אשרי הדור שאלו מחנכיו', ובאיחול כי יפוצו מעיינותיהם חוצה, תוך הבטחה ודאית כי בע"ה בודאי יהיו בדבריהם תועלת עצומה לרבים.

הם מצידם מבקשים לנצל את ההזדמנות כדי להודות למפעל **'תורה שבכתב'**, אשר הביא לשינוי עצום בענין זה בקרב כלל ישראל. "ישר כח על האכפתיות לדרבן ולעורך את רצון הציבור ללימוד דינים אלו. תהא משכורתכם שלמה מעם השם".

"אם ילדים רכים בשנים יכולים להיות בקיאים בעל-פה בכל דיני הקרבנות - כולנו יכולים. יעידו התלמידים בכיתה ג' כי מדובר בדינים מעניינים, ברורים ומסודרים, ובעיקר מחברים אותנו לרצון העז לזכות להגיע לרגע הנשגב שכולנו מייחלים לו, ולהיות חלק מההווי של עבודת בית המקדש"

"אגב, כלל זה חוץ גם בשאר סדרי המשנה, אם הוא לומד מסכת 'בבא בתרא' למשל, יש ענין ללמוד את כל המסכת משניות, ואח"כ את הגמרא, את כל המסכת בבקיות עם רש"י או רשב"ם, ורק אח"כ לחזור עליה עם תוספות ושאר המפרשים - שאז בצורה כזו, הלימוד נראה אחרת לגמרי".

לקראת סיום, אנחנו מבקשים לשמוע רעיונות נוספים, ונקודות אחרות שכדאי להדגיש וליגע בהם.

הרב בן עמרם מוסיף דוגמא נפלאה: "זכור לי סיפור, באחד הערבים שהיינו בבית המדרש, ו'אברך' למד משניות מגילה (פרק א משנה ז), 'מה בין מצורע מוחלט למצורע מוסגר'... וניגש אלי לשאול אותי, מה זה 'מצורע'; מה זה 'מוסגר'; מתי הוא 'מוסגר'; מה זה 'מוחלט'; מתי הוא 'מוחלט'; מהי 'תגלחת'; מהם ה'ציפורים' וכו'... אם הוא היה לומד חומש רש"י - המשנה הזו היתה הכי קלה בעיניו".

הרב אליעזר מרדכי בן-שם, חותם עם חידוש נפלא ומפתיע, שלא חשבנו לשמוע: "במידה מסוימת לימוד חומש ו'יקרא' זה אפילו יותר קל מלימוד ספר בראשית. שם יש הרבה דברים מופשטים שקשה לעמוד עליהם - 'תרי תורה' ממש. דברים עמוקים, סודות מעשה בראשית, וכביכול 'חטאים' אצל השבטים וכדו', שאינם מוכנים בפשטות רק על פי סוד. אבל כאן ה'קרבנות' - הם דברים מאד טכניים, קבוצת הלכות ודינים שיש להם הסברים, כמובן שגם כאן בקרבנות יש לזה משמעות מאד 'עמוקה' שאי אפשר לעמוד על סודה, וכפי שהאריכו הקדמונים, אבל לפחות את הדינים היבשים כפי שכתובים בחומש, אלו דברים שמאד קל להבין. כמובן שגם פה יש עומק על גבי עומק, אבל זה כבר לא נדרש מאיתנו בעצם לימוד החומש...".

הרב דוד ביטון: "כהקדמה לחומש ויקרא, אולי ננצל את ההזדמנות לעשות סדר קטן שיוכל להועיל הרבה:

הרב דוד ביטון: "כהקדמה לחומש ויקרא, אולי ננצל את ההזדמנות לעשות סדר קטן שיוכל להועיל הרבה:

א. ישנם קרבנות מהצומח - שהם מנחות הבאות מחיטה או שעורה; יש קרבנות מהעוף - שהם לעולה או חטאת, ובהם מביאים תור או בן יונה (התור גדול ובן יונה

לנצח את האריה ביום של שלג

'אין זה סוד. חומש ויקרא שבו מפורשים הלכות הקרבנות, הינו הקשה שבחמשה חומשי תורה, עד שבמסכת ברכות (יה, ב) המשילוהו ל'אריה' שהוא הגיבור והתקיף שבחיות. וזאת לאור דברי הנביא (שמואל ב' כג, כ) שציין את גבורתו של בניהו בן יהוידע ושיבח אותו על כך ש'היכה את הארי בתוך הבור ביום השלג', ופירשו חז"ל (שם) שכוונת הנביא שבניהו הספיק ללמוד ביום אחד את כל ספר 'תורת כהנים' על חומש ויקרא, שהינו קשה וארוך, אע"פ שהיה זה בימות החורף הקצרים, אגב, בתרגום לספר דברי הימים א' (יא, כב) מבואר, שהיה זה ביום עשרה בטבת.

והתוספות במקום ביארו, שדרשו כן רבותינו מדכתיב 'היכה את הארי', שזהו רמז לחומש ויקרא, שקשה ותקיף כאריה, וכן ממה שנאמר 'בתוך הבור' - שרומז על חומש ויקרא שהוא האמצעי שבספרים. ועוד הוסיף לבאר המהרש"א (ח"א שם, עמ' א) שבפסוק הנזכר ה'קרי' הוא 'בור', אך ה'כתיב' הוא 'באר' (בניקוד חולם), וזהו רמז לתורה, שהיא באר מים חיים, ו'בתוך' הבאר, דהיינו באמצע התורה, שמשולה ל'באר' ניצב חומש ויקרא (ע"פ בארה של תורה).

עם ישראל אוהב אתגרים ונענה להם בשמחה, לא מפחד ולא נרתע מקשיים, ואדרבא, "עם קשה עורף" לעמוד בהם, לעמוד בהם ולפצח אותם.

לנצח את האריה ביום של שלג.

במה אתה בוחר, חומש או פיתויי סרק?

הדור שלנו ראוי להערכה הרבה יותר מדורות קודמים, כי בדורנו, כאשר יש להבדיל אלף אלפי הבדלות פיתויים רבים, כתבי עת גדושים שמציעים חומר קריאה מגוון עשיר וצבעוני, ועוד כהנה וכהנה אשר לא היה בדורות עברו.

ובימינו אנו, ודאי מעלה גדולה למי שבחר בתורה. ולכן אברך או בחור, אשר מבכר את דברי התורה הק' על פני שאר פיתויים ושוקד כל שבוע על לימוד החומש, ראוי לכל הערכה.

מאיך גיסא, לעומת הדורות הקודמים - בדורינו אנו יש חומשים נפלאים, עם פירושים מיוחדים ואותיות גדולות ומאירות עיניים, בעוד אבותינו ורבותינו היו עמלים בתורה, בחומשים קרועים וספרים ישנים ועם אותיות קטנות ושבורות.

כך או כך, האמת פשוטה וברורה, כי כל מי שזוכה לחבר עצמו לתורה, ולהתעקש ללמוד את כל חלקיה, עושה לנפשו טובה גדולה ועצומה, 'כל מאן דעבד - לגרמיה הוא דעבד'.

מזמור לתודה - קרבן תודה!

ובפרט חומש ויקרא, אשר הוא חומש הקרבנות, ונחשב ללומד בו, כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, ובנוסף, יש מקום לציין ולפרסם את חידושו של רבינו החפץ חיים בספרו ציפית לישועה (פרק ג בהג"ה), כי אותם ארבעה שצריכים להודות, אשר בזמן המקדש היו צריכים להביא קרבן תודה, הרי שבזמן הזה המבקש להודות להקב"ה על ניסיו, ראוי שילמד דיני הקרבת התורה.

אם בשנים האחרונות, נכנס והתפשט מנהג חדש ונפלא של קריאת 'מזמור לתודה', על כל נס וישועה, הרי שטוב יהיה אם נעשה ונפרסם את דברי החפץ חיים ללמוד את פרשת קרבן תודה ודיניה.

מבחני סיכום שבועי
על כל הפרשה

שיעורים שבועיים
על פרשת השבוע

נידולטר יומי
עם תוכן מרתק ומעשיר

מתן שכרה בצידה
הגרלות על מלגות ענק בשווי
רבבות ש"ח בחודש

שיעורי מנא ושיחות תוכן
ממשפיעים ורבנים

אגף 'תורת תשב"ר'
לעידוד הלימוד ופעילות בקרב
תנוקות של בית רבן

מכון תוצאה לאור להאדרת תורה
שבכתב עם פירוש רש"י

אגף 'קהילות'
לפעילות ייחודית בקרב 'שיבות'
וקהילות הקודש

תורה שבכתב על שום מה?

המפעל העולמי 'תורה שבכתב', נוסד במטרה להחזיר את עטרת תורה שבכתב ליושנה, להנחיל ולהחדיר את הלימוד היסודי והבסיסי ביותר של העם היהודי, מתוך תחושת שליחות ורצון להגדיל תורה ולהאדירה בקרב אלפים ורבבות בעולם כולו, לעודד את לימוד התורה הקדושה עם פירוש רש"י, ולהשרישו באופן קבוע מתוך הבנה וידיעת התורה.

המפעל פועל ברחבי העולם בקרב רבבות בני תורה מכל הגילאים והחוגים אשר מצטרפים ומקבלים על עצמם עול תורה בקביעות, ומכאן תצא הקריאה לכל יהודי באשר הוא - הצטרף אף אתה וחולל את השינוי היסודי הזה בחיים שלך, ותגלה עולם מופלא של אור וקדושה, כפי שהעידו גדולי ומאורי הדורות, כי הלימוד היומי הקבוע בחומש ורש"י היא הערובה הבדוקה והמובטחת ליראת שמים ויראת הטא!

קו 'קול התורה'
מערכת טלפונית מתקדמת
עם תוכן עשיר

מבחני סיכום יומי
על החומר הנלמד היום

מבחנים שונים
על חמישה חומשי
תורה גמרא והפטרה

הגיליון השבועי
תורה שבכתב עם תוכן מרתק
לכל בני המשפחה

סיכומים יומיים ושבועיים
על הלימוד היומי

מבצעי שיעון וחזרה
להטמעת ידיעת
התורה שבכתב

שירות תזכורת יומית
ללימוד ומבחן

מדור 'תורתך שעשועי'
פולמוסים וחידות
אודות פרשת השבוע

לרישום והצטרפות - קו קול התורה:
02.500.20.18

לא כל כן מאיים, ה'ויקרא' הזה

הרב יוסף גוטסמן

"הטעות הראשונה והמרכזית, כי פסוקי התורה הקדושה, אינם אמורים להילמד לפי קריטריון של 'מעניין אותי' או 'לא מעניין אותי'. למעשה, ההיפך הוא הנכון."

בית המקדש שלי

הטעות הראשונה והמרכזית, כי פסוקי התורה הקדושה, אינם אמורים להילמד לפי קריטריון של 'מעניין אותי' או 'לא מעניין אותי'. למעשה, ההיפך הוא הנכון.

יש משהו שחשוב להבין בעמדתנו לקראת פרשיות אלה, משהו שאם נחשוב עליו לעומק, לא רק שנבין כי ההווא-אמינא הזאת מופרכת מעיקרא, אלא אדרבה, יאיר את אורו של ספר ויקרא, ויגרום לנו להבין כי אדרבה, ספר 'תורת כהנים' מוביל אותנו הישר אל תוך ה'ועשו לי מקדש', וממילא, אל תוך נבכי נפשנו שלנו, פנימה.

והלא כך שורר כאשר נחה עליו רוח השם, הקדוש בעל ה'חרדים' בשיר הידידות 'אומר שירה' אשר לו:

"בתוך ליבי משכן אבנה לזיוו, קרבן אקריב לו נפשי היחידה".

הנה כי כן, אותם פסוקי קרבנות ועבודת המקדש אשר בה נשקע כולנו בשבועות הבאים עלינו לטובה ולברכה, הן-הנה, לבד מפשוטם של מקרא, עבודת המקדש בו נשמח כולנו בקרוב במהרה ממש, ואלו פנים יהיו לאותם שיעמדו שם, במקדש, כמו שהיו זקנינו מליצים בשפתם הכל-כך עשירה: 'ווי א האן אין דער בני אדם' [כתרנגול הבוהה אל תוך שורות פסוקי 'בני אדם' הנאמרים קודם מנהג הכפרות...]. כן, ככה ניראה שם, לא יודעים ולא מבינים, בין מליקה לשחיטה, בין מנחת חביתין למנחת מרחשת או מאפה תנור. בוהים במרחש ומכים על חטא שחטאנו בלא יודעין.

אבל זה לא רק זה. לצד זאת, גם 'ביון קרעטשמע' - עד לפונדק הדרכים גם זקוקים לכוסית יי"ש מחממת, גם עד לגאולה המיוחלת, גם כעת יש לנו עבודה של קרבנות. עבודה שהיא קרבן, קרבן של הנפש, ויש בה קרבן עני וקרבן עשיר, יש בה מנחה ויש בה סולת ויש בה יין.

אותה אמירה נצחית של 'מסיבת החומש', שילד יהודי מתחיל בספר ויקרא כי הוא קדוש כמו הקרבנות, איננה אמירה שנכונה לגיל חמש שתקפה פג איפשהו. היא אמת ויציב ונכון וקיים וישר ונצחי לעד ולעולמי עולמים.

ספר ויקרא הוא למעשה ספרו של האדם. שיחו ושיגו של נפש האדם, והקשר העז שבינו לבין קונו, שמתבטא באמצעות הפיכת הלב לכלי שרת בבית מקדשו אשר השי"ת שוכן בקרבו. היא-היא למעשה תכליתו של היהודי כולו, היא מורה לנו דרך ונתיב, על האופן שבה הגוף, שנראה כה חומרי, יכול להתחבר לנפש ולהפוך להיות כלי מקודש. הלימוד בסדר הקרבנות, איננה לימוד גרידא, היא הצצה אל תוך נבכי הנפש, והצעה איך לערוך בה תיקון פנימי, להזכיר לנו שהאדם חייב להכיר את מקומו וחשיבותו בעולמו.

לצאת מהמיקרוגל

לסיכום, אף אחד לא אמר שלימוד חומש ויקרא יהיה קל, אבל בדיוק שם טמון האתגר. בעידן של פשטות וקלות, שבו הכל חייב להיות מהיר ובעל תועלת מיידית, בעידן מיקרוגלי של רק מה שמעניין ורק מה שמסעיר, קשה לנו להתמודד עם התעמקות בדברים שחסרים את אותו ברק נוצץ. אך, ההימלות מאותה מחשבת ילדות קטנונית, היא זו שתביא לנו את החוויה הנעלה ביותר של ההתחברות וההתדבקות בתורתנו הקדושה.

כבר באותו היום שבו המלמד בתלמוד-תורה הכריז על מבצע למקדימים להביא את חומש ויקרא לקראת פרשיות ויקה-פקודי, כדי שלא ייאלץ להתמודד עם אותם שביום ראשון ויקרא ימצאו את עצמם נאלצים להציץ יחד עם החבר שלימינם, ידענו שזהו זה.

מה עכשיו?

ידענו שהנה מגיעים הימים המשעממים. סליחה על הביטוי. אסור להגיד ככה על תורת ה'. אבל בינינו, כילדים שבקושי הגיעו לחינוך, ידענו שנגמרו הפרשיות המרתקות, הבנו שהסיפורים של בריאת העולם/האבות הקדושים/גלות מצרים/יציאת מצרים/תחילת המסע המופלא במדבר/בניית המשכן וכליו באו אל סיומם. ושוב סליחה, הרגשנו כמו סוג של הפסקה מונוטונית באמצע הצגה מרתקת במיוחד. תיכף נשוב. עוד 7 עד 10 שבועות - תלוי אם תזריע-מצורע אחרי-קדושים בה-בחוקותי מחוברות או לא. להמשך הסיפורים המרתקים, המשך המסע במדבר. נחזור לחלק ה'מעניין', המתאוננים, המרגלים, קורח, המלחמות, ההתקדמות לעבר ארץ ישראל. תיכף נשוב.

אז, נראו לנו פרשיות ויקרא, אסור לומר, אבל כן נאמר בעדינות, ארוכות. מעיקות. מעורפלות. מטושטשות. אין ספור קרבנות והלכותיהן, זבחים מנחות, מנחת חביתין ומנחת מרחשת ועולת תמיד וקרבן ובני יונה. לכשיבוא המשיח נידרש לכל אלה, מה עכשיו, ובכלל מה לנו ולהלכות השייכות לכהנים. ואין פה שום דבר מרתק. אז נכון שב'מסיבת חומש' דקלמנו בדבקות את הפסוקים הראשונים והתרגשנו מאד וההורים שלנו הזילו דמעה והבנו שילדים יהודים הם כמו קרבנות קדושים. אבל משם ואילך - זהו.

הסרת התווית

מחקו את כל הקטע הקודם מזכרוכם, במטותא. יהודי ירא וחרד לדבר ה' אסור לו לדבר כך על תורת ה' שכל תיבה שבה היא נצחית, והיא - בשפתינו - 'רלוונטית' לכל יהודי, בכל מקום ובכל זמן. אבל, תודו בכנות, שאלו מחשבות שליוו אותנו אז. לא ידענו מה המלמד רוצה מאיתנו ומה למען ה' נוגע אלי מספר הלוגין המתלווים לקרבן שלמים לעומת קרבן חטאת. ולמה אני צריך לדעת להבדיל בין צבע נגע כזה או אחר.

אז זהו. שמאז, כבר התבררנו, וכבר עברו עלינו כמה שנים טובות וכמה מאורעות, וכמה זרמו כמה קובים של מים בירדן. כבר היינו אמורים להבין שהעומק הטמון בספר ויקרא הוא אחר לגמרי. נעלה יותר. אבל משום מה אנחנו עדיין עם זה. ואיפשהו באיזה מקום בלב, נשארנו עם התווית הזאת שהודבקה על ספר ויקרא.

אולי בגלל שהוא נופל על ימי בין הזמנים של פסח והדילוג הזכור מגירסא דינקותא על כמה פרשיות, אולי בגלל שספר ויקרא איננו כולל בתוכו - למעט פרקים בודדים של שבעת ימי המילואים ושל פרשת המקלל - כלל את תיאור מסעי בני ישראל.

כללו של דבר, רבים, רבים מדי, סבורים עוד עד היום שהם 'לא מתחברים' לספר ויקרא. את התווית השלילית הזאת שהודבקה שלא בצד לחומש ויקרא, עלינו לתלוש אחת ולתמיד. את התחושה הזאת עלינו לשלול, משום שמקורה ושרשה בטעות מצערת וגדולה.

חלקי בין יושבי בית המדרש

כדי לדעת עד כמה נחוץ ללמוד הדק-היטב את ספר ויקרא, חומש עם פירוש רש"י, נכנסנו לסיור בין ספסלי דבי מדרשא, והטלנו זרקור לעבר כמה פינות בבית המדרש | החברותא בספירת העומר, מה למד הר"מ מ' לוי שלא הסתדר עם ר' שמעון, הבעל-הבית שחבריו אוהבים את היום שהוא מוסר את השיעור, החלום של מהרי"ד מבעלזא, והאש של ההדיוט | ויקרא - קריאה של חיבה להצטרף אל לימוד חומש ורש"י, דווקא עכשיו!

הרב ישראל יעקובזון

ב. שבועות בטעם גן עדן

ריח הניקיונות והמצות הנאפות כמעט בכל סמטה, מזכירים לכולם את ימי חג המצות המתקרבים, עבור ר' שמעון זוהי תזכורת לקבלה הישנה שלו, ללמוד בימי ספירת העומר - שהם 49 יום, את מסכת שבועות - המונה מ"ט דפים. דף ליום, דף ליום.

ר' שמעון הוא אברך שאם נרצה להגדיר אותו היטב - אוהב לעשות נחת רוח להש"ת. בכל לילה, לאחר קריאת שמע, בעודו שוכב במיטתו לקראת תנומת הלילה, הוא שואל את עצמו: מה הקב"ה רוצה ממני ביום המחר. הוא אוהב באותן דקות לעיין בכל מיני ספרי מנהגים יומיים כדי לדלות מהם עוד איזו הנהגה טובה. כך, אגב, הוא הצטרף גם להיות בין נבחני 'תורה שכתב' והוא לומד חומש-רש"י מידי יום.

ואם בכל שנה, היה זה בגדר 'הנהגה טובה', הרי שבשנה האחרונה - מעיד ר' שמעון על עצמו - 'היה זה עבורי טעם גן עדן של ממש!'

ומה נשתנה?

"אני כבר לומד מסכת שבועות בימי ספירת העומר כמה שנים" - אומר ר' שמעון ברגש - "אך בשנה שעברה, בשנת תשפ"ד, הרגשתי שאני לומד מסכת חדשה לגמרי. 'חדשה' אני מתכווין לומר, במובן החיובי שבדבר. ואדייק יותר, הרגשתי שאני בן אדם חדש שלומד מסכת מוכרת, טעם גן עדן של ממש!'

ולמה? הסכיתו ושמעו.

"כשלמדתי מסכת שבועות, היו נראים לי כל הפסוקים שמובאים שם זהים לחלוטין. לא הצלחתי להבין על מה מדובר, לעתים לא הייתי מבחין בין סוגי השבועות והקרבנות שצריכים להביא באם התבררו כשבועות שוא.

עד שלמדתי את ספר ויקרא לראשונה בחיי, בלימוד מעמיק חומש ורש"י.

"למדתי למושל את הפסוק (ויקרא ה, ד): 'או נפש כי תשבע לבטא בשפתים להרע או להיטיב לכל אשר יבטא האדם בשבעה ונעלם ממנו והוא ידע ואשם לאחת מאלה', רש"י מסביר ברור שיש הבדל בין שתי שבועות. יש בן אדם שמשום מה נפלה לו מחשבה להזיק לעצמו. הוא נשבע שלא יאכל ולא ישן. אלא מה? חלפו יומיים והוא כמו "שכח" מזה. הוא ישן כמו שלא ישן הרבה זמן ולאחר מכן גם אכל כי היה רעב. על זה הוא מביא 'קרבן

מהירח. אני? ר"מ? אני בעצמי לא מבין... אז איך אסביר לאחרים?

חכה ותראה, אומר לו רבי יצחק זאב, וממהר לתפילת המנחה.

למחרת, בבוקר, התכונה ניכרת בקרב התלמידים. בעל השמועות כבר דאג להפיץ את דבר הר"מ שעתיד למסור היום את השיעור, והדריכות ניכרת על פני כולם. מנסים להבין מה יום מיומיים.

רבי יצחק זאב נכנס לחדר השיעורים, כולם קמים בהדרת כבוד, והר"מ פותח את פיו בחיוך צופן סוד: "אני מבקש מכולם, לסגור את הגמרות, לרדת למטה להיכל בית המדרש בשקט ובמהירות, ולהביא חומש ויקרא!".

התלמידים מביטים האחד על השני בתהייה. שמה התבלבל הר"מ וחושב שנמצא הוא בתלמוד תורה? מה לנו ולחומש ורש"י? אולם חזקה עליהם מצוותו של הר"מ והם ממהרים חיש לקיים את בקשתו. כולם מתיישבים עם חומש ויקרא פתוח - וגמרא סגורה.

"עלה נא לכאן - לוי תלמידנו היקר, אתה מוסר כעת שיעור בחומש ורש"י - פתחו כולם את החומש בפרק ד, פסוק ב, והסכיתו ושמעו את דברי לוי חברנו היקר", אומר רבי יצחק זאב.

"דבר אל בני ישראל לאמר נפש כי תחטא בשגגה מפל מצות ד' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה" מטעים לוי בקול ערב.

מסביר רש"י הק' ומביא כמה דוגמאות, "כגון הכותב שם משמעון, נח מנחור, דן מדניאל". כלומר, שכאשר אדם רוצה לכתוב מילה שלימה שעל זה יש חיוב, ובסוף לא כתב אותה אלא רק חלק, אבל לחלק הזה יש כבר משמעות משלו, מיד הגיע לכלל חיוב. לדוגמא: האותיות שם - הן כבר מילה בפני עצמה, אבל הן רק חלק מהמילה שמעון. נח - הוא חלק מהמילה נחור, אבל הוא כבר שם בפני עצמו. דן הוא שם בפני עצמו בשעה שהוא התכווין לכתוב דינאל אלא שעדיין לא כתב.

הבנתם? 'כן' - ענו כולם כאחד.

"ישר כח לר"מ החדש שלנו, ועכשיו הבה נפתח כולם את הגמרות, ולוי יסביר לנו את דברי הגמרא בדף ע', בשורה האחרונה של עמוד א..."

רבי יצחק זאב, לא היה צריך ליותר מזה. עיניו הבורקות של לוי, וההבנה המוחלטת של כל השיעור, העידו כאלף עדים. אכן, אסור לפספס את היסוד...

א. כשהתלמיד הופך לר"מ ליום אחד

"מה זה שם משמעון, אני לא מבין, שם מלוי לא הולך?!" מנהג נאה לו לרבי יצחק זאב - הר"מ הנכבד בישיבה. מדי יום, לאחר השיעור העמוס והגדוש בפשט ובעיון, בעמקות והבנה, הוא לוקח לו את אחד התלמידים לחברותא. יחד, עם 'מכניס' את השיעור של מחר.

ולא בכדי. רב אמר פדגוגי הוא רבי יצחק זאב. מעבר להיות תלמיד חכם בקנה מידה עצום, גם הבנה בתורת הנפש יש לו, וכך באמצעות חברותא יומית זו, הוא לוקח תלמידים חלשים יותר, מרוכזים אותם, נותן להם תחושה שהוא למד מהם - ולא לומד איתם, מכין יחד איתם את השיעור, וחושף בפניהם את הסוגיות והמפרשים אשר יילמדו מחר בשיעור. והתוצאות, ב"ה לא מאכזבות.

היום הוא בחר את לוי לחברותא.

עם גישמאק עצום, הם פתחו את מסכת שבת - דף ע' - "בדיוק בתפר שבין דף ע' עמוד א' לדף ע' עמוד ב', שם ר' יוסי אומר שהבערה ללא יוצאת ור' נתן חולק עליו ואומר שהבערה לחלק יוצאת" - אומר הר"מ האהוב ללוי התלמיד.

הגמרא מנסה לברר מהו טעמו של ר' יוסי, ומובא פסוק בספר ויקרא (ד, ב) וְעָשָׂה מֵאֶחָת מֵהֵנָּה, פעמים שחייבים אחת על כולן ופעמים שחייבין על כל אחת ואחת, אמר ר' יוסי בר' חנינא מ"ט דר' יוסי? אחת מאחת, הנה מהנה, והיינו שבשני המקרים היו יכולים לכתוב בלי האות מ', כלומר 'אחת' או 'הנה', ומה שכתוב מ', דורשים שפעמים אחת שהיא הנה, כלומר שבת אחת לבדו הוא מחלל ויש כאן חטאות הרבה כי אזלינן בתר מלאכות, ולפעמים הנה שהיא אחת, שעושה מלאכות רבות ואינו חייב אלא אחת, ויש דוגמה שמי שכותב 'שם משמעון', למרות שרצה לכתוב מילה שלימה, אבל בגלל ששתי האותיות הראשונות הם שם במקום אחר, הוא כבר חייב.

"אני לא מבין, למה שם משמעון. ואם כותבים שם מלוי זה לא טוב? ומה זה בכלל שם משמעון, לא קולט" - שואל החבור שבמקרה קוראים לו לוי.

רבי יצחק זאב מנסה בכה וכה, מגייס את כל כישורי הטרוריקה שלו, אבל לוי בשלו. קשה לו להבין.

"אתה יודע מה?" הוא אומר ללוי בחיוך צופן סוד - "מחר, אתה הולך ללמד את כל התלמידים את הסוגיא הזו. אתה תהיה הר"מ מחר". לוי מביט בו כמו נפל

חברותא

הרי כבר ידוע מאמר רבותינו על דברי תורה, "שקשין לקנותן ככלי זהב וכלי פז, ונוחין לאבדן ככלי זכוכית" (חגיגה טו, א).

אז גם אם אי אפשר ואין מספיק זמן לחזור על כל החומר הנלמד, ועל כל הפרשה כולה, על כל רש"י ועל כל דיבור, אפשר בהחלט לנסות לסכם בעל פה - תוך כדי הלימוד, או לאחרי - את היסודות המרכזיים; פירות הנושאים; העולה מן האמור, כך שכל החידושים המרכזיים (ויש המון חידושים!) ישמרו ויחקקו, ישארו מול העינים, והידיעה הזו ודאי תעזור להמשיך להעפיל הלאה בלימוד, בהתלהבות ובשמחה.

ובתוך מסגרת זו, נוכל לכלול גם את תועלת הסיכום בכתב, אשר נחשב ע"פ קדמונים, כחזרה ארבע פעמים, ובודאי שכל רישום וחיבור בכתב, תוך כדי הלימוד או לאחריו (גם אם נכתב לצורך עצמי וכ"ש אם יוצא לאור עולם), כל סיכום וסידור של הנלמד גם אם יבוא בקצרה ובראשי פרקים, יש בו תועלת אדירה לחקוק הלימוד ולשמרו 'הדק היטב - היטב הדק'.

חשיבות

לפתח בלבנו תחושת חשיבות כלפי לימוד חומש ויקרא, ולשנן את מעלת הלימוד "בספר התורה הזה", אם באמצעות קריאה ולימוד של דברי חז"ל על מעלת הדבר, כגון מאמר רבותינו (מנחות ק"ב), "כל העוסק בתורת חטאת - כאילו הקריב חטאת", או מתוך התבוננות פנימית 'עצמית', על חשיבות הלימוד הזה. עד כמה ראוי להתאמץ להרחיב את ידיעת התורה על כל חלקיה, ועד כמה נצרכות הידיעות בחומש ויקרא עבור לימוד מסכתות שלימות בש"ס.

טבעו של אדם להתקרב ולהרפות, וככל שהקושי גדל, הסוגיות מורכבות יותר ומורכרות פחות - כך עלול אדם לאבד את החשק והמוטיבציה, ועל כן ההתעוררות וההתבוננות ב'חשיבות' הלימוד הזה ובמעלתו, יש בהם כדי להוסיף הרבה 'חשק' ועוצמה להמשיך להעפיל אל הפסגה בשמחה עצומה.

זריזות

מטבע הדברים קשה ללמוד מהר ולא להתעכב על כל מילה, כאשר לומדים חומר חדש, חומש חדש ולא מספיק מוכר. וכאן האויב הגדול של 'הטוב', שהוא כידוע 'הטוב ביותר' (וכבר המליצו על כך 'טוב מאד - זה יצר הרע', שדורש מאתנו פרפקציוניזם, ומנטרל

לימוד בחברותא, בנחת, יפה כחו להאיר את הדרך ולהבהיר פסוקים קשים וסוגיות עמומות ולא מוכרות. כאשר מעניקים ללימוד הפרשה את הכבוד הראוי, והעובדה ש'עושים עסק' מלימוד הרש"י, קובעים לו זמן ומקום (ע"ע קביעות), ולא 'מעבירים' אותם כלאחר-יד תוך כדי קריאת התורה או בין פרק לפרק בקבלת שבת וכדו', יש בהם כדי להשפיע הנאה וסיפוק עצום, אהבת תורה וגם אמונה יוקדת.

וזאת כמובן מלבד התרומה הגדולה והכח של לימוד בצוותא, כדי לפשט דברים מסובכים ולהבין דברים עמוקים ועמומים. שכן, גם כאשר יש רש"י קצת פחות מובן, הרי שלא מעט פעמים, דוקא החבר שיש לו כמה מושגים ששמע בילדותו, או החברותא ש'במקרה' בקיא קצת בסדר קדשים - ידעו ויוכלו לפתור ולבאר.

ולאמיתו של דבר, זה לא רק חברותא ספציפית, אלא כל המושג 'חברים' - גם הוא יכול להיות חלק מהמעטפת התומכת שתעזור ותסייע לנו ליצור קביעות ולהנות מלימוד החומש.

כל אירוע, כל מפגש משפחתי, יכול (ומומלץ!) להיות עבורנו הזדמנות להתחבר (וגם לחבר אחרים) לשינון חידוש שלמדנו היום בחומש. כל מפגש עם חברים, כל נסיעה באוטובוס, יכולה להיות הזדמנות טובה, לבידור או שיחה על עוד פסוק ועוד פיסקה בתוככי קרביו של חומש ויקרא.

במקרה שאין לנו חברותא, נוכל לאמץ כחברותא את השיעורים הטלפוניים במערכת קול התורה, או לחילופין ללמוד בחומשים המבוארים, המסייעים רבות בהבנה כל מילה וכל מושג, והם יכולים לשמש לנו כחברותא.

חזרה

אין צורך להאריך במילים על חשיבות החזרה על הלימוד (כל לימוד), אבל בחומש ויקרא, ובפסוקים ועניינים קצת פחות מוכרים ונגישים, הדבר נצרך שבעתיים, שכן כאשר המושג החדש מקבל ייצוב וביסוס בדמות חזרה, פעולה פשוטה שפשוט מדגישה וחוקקת אותו בלב, הרי שבפעם הבאה שתפגוש את אותו מושג, הוא כבר יהיה הרבה פחות מרתיע. הוא כבר לא יהיה חדש ומפחיד, אלא עניין פשוט וידוע, שרגיל על לשונך תדיר, ואתה כבר ממש מכיר. אבל מבלעדי החזרה,

**"ככל שהקושי גדל,
הסוגיות מורכבות
יותר ומורכרות
פחות - עלול אדם
לאבד את החשק
והמוטיבציה, ועל
כן ההתעוררות
וההתבוננות
ב'חשיבות' הלימוד
הזה ובמעלתו, יש
בהם כדי להוסיף
הרבה 'חשק' ועוצמה
להמשיך להעפיל
אל הפסגה בשמחה
עצומה"**

זה הזמן לשנן ולסכם את 11 פרשיות ספר שמות ולהפוך אותם לקנין נצחי לחיי תורה, שיהיו חקוקים בקרבכם כמונחים בקופסא

מגוון מבחנים וחידודים על כל ספר שמות
פתוחים לרווחת רבבות הלומדים עד יום ב' פר' שמיני

ומתן שכרה בצדה הגרלת ענק בין הנבחרים - עם עשרות זוכים

חדו עַלְד
שמות

בכל יום, ורק בסוף השבוע, בימי שישי ושבת קודש הוא יכול לשבת על הלימוד הזה, עדיין זהו דבר נפלא ונעלה, וגם במקרה הזה, קביעות של זמן ומקום קבוע ללימוד, זהו דבר חשוב ונשגב שיש בו כדי להוסיף חשק ותמריץ עד אין קץ.

אמור מעתה: חזק ונתחזק!

חז"ק - ח'ברותא, ח'זרה, ח'שק, ז'ריוות, ק'ביעות.

אלו הן עיקרי העצות, שיוכלו בסייעתא דשמיא להמתיק את לימוד חומש ויקרא, ולסייע בידנו להפוך את פרשיות ויקרא, וגם את פרשיות ה'נגעים' לאתגר נחמד ומחכים. להפוך את ה'נגע' - ל'ענג'.

ולפני הכל, ומעל הכל נצרכת כמובן התפילה לפני אדון הכל. "כי ה' יתן חכמה, מפיו דעת ותבונה". ובדאי ישנם כמובן עוד שלל עצות שאפשר היה להאריך בהם, והבאנו כאן רק כמה שבייביים, כדוגמא בעלמא, ותן לחכם ויחכם עוד.

חומש ורש"י - יחדיו משולבים

ולסיימא דמילתא נזכיר סוד חשוב שרבים לא נותנים עליו את הדעת (ולפיכך לעיתים נדמה להם לימוד הפרשה עם רש"י כעול גדול וכבד מאד), והוא כי יש שטועים ללמוד רק את הרש"י כסדר, בלי הפסוקים עצמם. ומדלגים מרש"י לרש"י מבלי להביט ומבלי להבין את המקראות עליהם נסוב רש"י.

זו שגיאה רבתית, כי עיקר הלימוד, הפנמתו וההנאה ממנו, יבואו בעיקר על ידי הבטה קבועה ועקבית גם על פסוקי החומש, כאשר באופן תדיר, ישתלבו דברי רש"י בתוך הפסוקים עצמם, וגם פסוקים שאין עליהם דיבור רש"י, פשוט לקרוא אותם ולפשט אותם (וכידוע, בדרך כלל כאשר רש"י לא פירש כלום, אין זאת אלא מחמת שידע כי קל ללומד הממוצע להבין את הפסוק בכוחות עצמו) כסיפור כחלק מהפרשה, ואז דברי רש"י יאירו באור יקרות נפלא ומתוק.

"רק חזק ואמץ מאד, לשמר לעשות ככל התורה אשר צונו משה עבדי, אל תסור ממנו ימין ושמאלו, למען תשפיל בכל אשר תלך" (יהושע א, ז).

ובעזרת השם אם נתמיד בלימוד הרש"י כראוי, נוכל לזכות לעמוד בסוף חומש ויקרא, מן העבר השני של הספר, כשכל הכרך אצלנו בכיס. וכך נזכה לבוא מוכנים יותר לקראת 'חג מתן תורה', ולהכריז בעוצמה אדירה: "חזק, חזק ונתחזק".

אמן וכן יהי רצון!

תחושת סיפוק מכל מה שאינו מאה אחוז), ורוצה להרוס לנו את החשק ואת הסיפוק, הוא מבקש מאיתנו להתעכב על כל פרט ופרט, ולהתעקש להבין כל מילה וכל פסיק, שזה ודאי דבר גדול ונצרך בפני עצמו, אבל לא תמיד הלימוד הראשוני (או השני) - הוא הזמן הנכון והמתאים לכך, לעיתים, מדובר בעצת היצר הרע, שמבקש להחליש ולהתיש את הלומד, ולהעניק לו תחושה של ייאוש וקושי. רצון בלוע את הכל, כדי להישאר בסוף בלי כלום ביד.

העצה היעוצה היא, לזכור את מידת ה'זריוות' גם בעת הלימוד הזה, לדעת לנצל את הזמן בחכמה ובתבונה, ולזכור כי לעיתים נכון להודרו ולהתקדם בבחינת 'פעמים שאתה מתעלם', כי לא-פעם דוקא ההיכרות של החומר בכללותו, והפגישה עם התמונה במלואה - הם שמייצרים את הבהירות וההבנה המלאה, והם שיוצקים את התשובות לכל השאלות והפרטים העמומים.

קביעות

רצוי להשתדל להקפיד ללמוד באופן קבוע דבר יום ביומו, לקבוע שעה ומקום, חברותא (ע"ע) וספר טוב עם סימנייה, ואיתם להתקדם הלאה. ובפרט שתחילתו של החומש נלמדת בימי 'בין הזמנים', ובעיצומם של ימי ההכנות לחג, כך שהקביעות וגם החברותא נצרכים שבעתים. ומצד שני, אנו פחות מחוברים לסדרי הלימוד ביישיבה ובכולל וביכולתנו לקבוע זמן חדש ומיוחד ללימוד החומש.

החלוקה היומית המקובלת והנהוגה כיום אצל רבבות אלפי לומדי ונבחני 'תורה שבכתב', ללמוד כל יום לפי סדר העליות, ביום ראשון - את עליית ראשון; וביום שני - את עליית שני, יש בה מעלה ועצה טובה, בכל חומש ובכל פרשה, ועל אחת כמה וכמה בפרשיות אלו, אשר לעיתים מעומק המושגים ומורכבותם (שהם כרוכים כלל לא קשים, אך מחמת שהם פחות מצויים ופחות מוכרים בזמננו, מכאן עיקר הקושי), קשה 'להדביק' פרשה שלמה בבת אחת, ויותר נח ומובן לעכל את הדברים בנחת, מתוך יישוב הדעת, בבחינת 'זרווח תשימו בין עדר ובין עדר'. ודוקא לכן הקביעות הזו בכל יום, חשובה עד מאד, לדעת שיש זמן מסוים קבוע, שהוא מוקדש בעבור הלימוד הזה, חק בל יעבור, ובאמצעותו לייצר את ההתמדה וההתקדמות הנצרכת.

אך נחמד כדי למונע טעות, אמת כי ההמלצה שלנו כפי שהורו גדולי הדור - היא כי ראוי לחלק את הלימוד לכל ימות השבוע, להפוך את הלימוד לקבוע חק ולא יעבור, וזאת 'כדי ליתן רווח בין פרשה לפרשה, ובין עניין לעניין', כפי שנהג הקב"ה עם משה רבנו (כלשון רש"י בריש חומש 'ויקרא'), אולם מיותר לומר כי גם אם שלא יוכל לקבוע לעצמו זמן

"כאשר מעניקים ללימוד הפרשה את הכבוד הראוי, והעובדה ש'עושים עסק' מלימוד הרש"י, קובעים לו זמן ומקום, ולא 'מעבירים' אותם כלאחר-יד תוך כדי קריאת התורה או בין פרק לפרק בקבלת שבת וכדו', יש בהם כדי להשפיע הנאה וסיפוק עצום, אהבת תורה וגם אמונה יוקדת"

לימוד חומש ויקרא כהקרבת כל הקרבנות!

ידוע מאמר חז"ל (שם) כל העוסק בתורת חטאת - כאילו הקריב חטאת. או אם הוא אחד מארבעה שצריכים להודות, כמו חולה שנתרפא או שהיה חבוש בבית האסורים וכחאי גוונא. ובזמן המקדש היה צריך להביא קרבן תודה, ועכשיו צריך ללמוד דיני הקרבת התורה. ועיין בסוף שלחן ערוך אורח חיים בהשמטה שם שבררנו שם ההנהגה בענין זה. ומי יתן שיהיו הכל מתבוננים זה המאמר שאמר ה' יתברך ומקיימין אותו, **בודאי היה מתבטל כל הצרות והגירושינ'.**

הרי לנו הבטחה וסגולה פלאית של רבינו החפץ חיים: לימוד תורת הקרבנות - מבטל את כל הצרות והגירושינ'!

שמירה בשעת מגפה וחולי

זאת ועוד כתב הגה"ק רבי **יעקב חיים סופר** זצ"ל, בספרו 'כף החיים' (סימן א ס"ק לו, בשם היפה ללב ח"ג אות י"ב), "גם מי שאינן נוהרין להיות קורין פרשת הקרבנות בכל יום, מיהו בזמן מגפה וחולי רע בעולם בר מינן, טוב לקרות פרשת הקרבנות דבר יום ביומו, שהוא מסוגל הרבה, ונכון לבו בטוח כי לא תאונה אליו רעה, שהוא משומר מכל דבר רע".

קטיגור נעשה סניגור

כדאי לקרוא גם את דברי החפץ חיים בספרו על התורה (פרשת צו) הכותב כך: 'ובזוהר הקדוש (במדרש הנעלם פרשת וירא) כתוב (בד"ה האי מאן דמדכר וכו') וכן תרגום דבריו: זה שמזכיר בפיו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות עיני הקרבנות והקרבנות ויכוין בהם, ברית כרותה היא שאותם המלאכים שמזכירין עונותיו להרע לו - שאינם יכולים לעשות לו אלא טוב'. ע"כ. מכאן יש ללמוד שצריך להזדרז בלימוד הלכות הקרבנות ובוהו נשקט רוחם של המקטרגים שלא לבד שלא יקטרגו עלינו אלא שילמדו עלינו זכות!

בקריאת שנים מקרא

וכבר כתב הגה"ק רבי **חיים פלאג'י** זי"ע (בשם מהרי"ו), שבשעת קריאת 'שנים מקרא' של פרשיות אלו (וגם בשעת קריאת התורה), טוב לכיין: "ונשלמה פרים שפתינו", ותעלה קריאתנו במקום הקרבת הקרבנות.

הסגולה: רק בהכנה!

אולם חשוב להביא כאן מדברי הגה"ק רבי **אליעזר פאפו** זיע"א, בעל ה'**פלא יועץ**' (עורך קרבנות) "ידוע כמה מאמרי רבותינו זכרונם לברכה שאמרו (ויק"ר) פרשה ג שקריאת הקרבנות חשוב מאד לפני המקום ומעלה עליהם כאלו נבנה מקדש בימיהם, וכאילו הקריבו כל הקרבנות. וכן בזהר הקדוש הפליגו מאד בשבח המגיע ללומד סדר מעשה הקרבנות וסדר פטום הקטורת, עד שאמרו (בתרגום ללשון הקודש): "שאם היה העולם יודע כמה עליון הוא עבודת הקטורת לפני הקב"ה, היו נוטלים

"אמר רבי יצחק, מאי דכתיב 'זאת תורת החטאת' (ויקרא ו, יח), 'זאת תורת האשם' (ויקרא ז, א), כל העוסק בתורת חטאת, וכל העוסק בתורת אשם - כאילו הקריב אשם" (מנחות קי, א).

מדברי הגמרא אנו למדים שמי שזוכה ללמוד את חומש ויקרא, ולעסוק בכל דיני הקרבנות המוזכרים בחומש זה, נחשב כאילו הקריב את כל הקרבנות כולם כבזמן שבית המקדש היה קיים.

החפץ חיים: לימוד יותר מהקרבת הקרבן בפועל!

דברים מלהיבים כתב רבינו החפץ חיים בספרו 'תורה אור' (פרק א' בהגה"ה), על דברי הגמרא שם: "אמר ריש לקיש, מאי דכתיב (ויקרא ז, לו) 'זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם' - כל העוסק בתורה - כאילו הקריב עולה ומנחה חטאת ואשם". ור"ב גם אמר שם: "כל העוסק בתורה, אינו צריך לא עולה ולא חטאת ולא מנחה ולא אשם".

מבאר החפץ חיים: ריש לקיש מתבטא בלשון "כאילו הקריב", משמע שקטן נתלה בגדול ועיקר חשיבותו הוא להקריב קרבן על גבי המזבח, על כן בא ר"ב לחלוק על זה לומר שלימוד התורה הוא ממש כהקרבה ואף יותר מכך!

וזה לשונו של החפץ חיים: "דמעלת לימוד התורה הוא יותר מההקרבה גופא, אמר דכוונת הכתוב הוא, שאינו צריך לתיקון העולה, שבתורה של אותה פרשה נתקן יותר, וכו', רק בזמן שהיה אפשר לקיים במעשה ממש לא היה ביכולת האדם לפטור את עצמו בלימוד תורתן של קרבנות, דאז היו הקרבנות כמו שאר מצוות מעשיות גזירת המלך לקיימן במעשה דייקא, וכו', אבל בזמן שאי אפשר לקיימן במעשה עצם התיקון נעשה בשלימות ממש", עכ"ל.

הרי מבואר בדבריו של החפץ חיים שלימוד פרשת הקרבנות כוחו גדול ורב ואפילו יותר ממי שהקריב ממש קרבן על גבי המזבח. (אולם מוסיף שם החפץ חיים דמ"מ לעתיד לבוא נצטרך להשלים את כל הקרבנות שהחסרנו בימי הגלות, אף שנעשה התיקון בשלמות ע"י הלימוד, דלא גרע מזמן שביהמ"ק היה קיים שגם מי שלמד היה גזירת הכתוב שיביא קרבן).

ביטול כל הצרות!

יתירה מזאת, כותב רבנו החפץ חיים זי"ע דברים נפלאים ומרטיטים בספרו ציפית לישועה (פרק ג בהג"ה) וז"ל: "זה שתלמידי חכמים העוסקים בהלכות עבודה מעלה עליהם הקב"ה כאילו מקריבים בפועל (מנחות קי, א), וכל זה הוא לבד מצות החזקת התורה שרבה היא מאד - ויתכן מאד כשימצא חבורה קדושה כזו שלומדים בתמידות דיני עבודה, האיש שיוודע בנפשו שעבר על עון חילול שבת והוא מחויב חטאת, יבקשם שילמדו עבורו דיני הקרבת חטאת.

אף בזמן
שבית המקדש
היה קיים אם
היה אדם
עני ולא היתה
ידו משגת
לקנות קרבן,
היה נתכפר
בלימוד פרשת
הקרבן גרידא

הקריב עולה, נאמר גם בכל מצוות התורה, וכגון מי שעוסק בתורת אכילת מצה כאילו אכל מצה וכיוצא ב, או שמא חידוש מיוחד הוא שחידשה תורה רק אצל תורת הקרבנות, שבהם כתוב "זאת תורת", "וזאת התורה לעולה" וגו', ומזה דרשו חכמים שכל העוסק בהלכותיהם כאילו הקריב קרבן, אבל בשאר מצוות התורה לא שייך דבר זה שעל ידי הלימוד ייחשב לאדם כאילו קיים את המצווה בפועל ממש.

"הרי מבואר בדבריו של החפץ חיים שלימוד פרשת הקרבנות כוחו גדול ורב ואפילו יותר ממי שהקריב ממש קרבן על גבי המזבח"

למה ללמוד סדר קדשים?

מסופר בגמרא בבא מציעא (קיד, ב) שרבה בר אבוח למד רק ארבעה סדרי משנה, ורש"י מסביר שם, שסדר 'מועד', 'זשים', ו'זויקין' למד כיון שהן הלכות הנהוגות בזמן הזה, וחובה על האדם לדעת הדרך ילך בה והמעשה אשר יעשה, ואף גם יגע ללמוד את סדר 'קדשים', כיון שאמרו חכמים שכל הלומד הלכות עבודת הקרבנות נחשב לו כמקריב קרבנות! אבל בסדר 'זרעים' ו'טהרות' לא היה בקי היטב, כיון שהם אינם נוהגות בחוץ לארץ מקום מגוריו של רבה בר אבוח, ע"כ דבריו של רש"י. משמע מרש"י שבסדר זרעים וטהרות אין דין של 'כל העוסק בתורת כאילו קיים המצווה'.

מדוע אין "גמרא" על סדר טהרות וזרעים?

ה'חפץ חיים' בספרו 'תורה אור' (פרק ב') כותב שעל פי דברי רש"י אלו, נוכל להבין דבר פלא מדוע סידרו חכמי הש"ס גמרא בתלמוד 'בבלי' רק על סדר מועד וזשים וזויקין וקדשים, ולא על סדר זרעים וטהרות, כיון שהם נוהגים למעשה גם בזמן הזה, וכן בסדר קדשים מפני שעל ידי לימוד הלכות מעשה הקרבנות הוא חשוב ומקובל ומרוצה כמו הקרבת זבח ומנחה עולה ונסכים, אבל בזרעים וטהרות לא נאמר שכל העוסק בתורתם כאילו קיים.

לא בכל הקרבנות

מובא בספר 'ראש גולת אריאל' (עמ' שיט) שהגה"ק רבי מאיר אריק זצ"ל שאל את הרה"ק בעל אמרי אמת מגור זי"ע, מדוע אמרו חז"ל (יומא עא, א) 'הרוצה לנסך יין על גבי המזבח ימלא גרונו של תלמידי חכמים יין', ולא אמרו עצה פשוטה שילמד הלכות נסכים ויחשב כאילו הקריב נסכים.

כששמע האמרי אמת את שאלתו ענה תוך כדי דיבור בקיצור נמרץ: "הרי זה לא כתוב!" העומדים שם לא הבינו את פשר התשובה, עד שביאר הגאון רבי מאיר אריק לסובבים את כוונת התשובה, שהרי לא מציינו בתורה שכתוב "זאת תורת הנסכים" שאז נוכל ללמוד מכך שכל הלומד הלכותיהן כאילו הקריבם, עכ"ל. מבואר מדבריו שלא בכל המצוות נאמר שעי" הלימוד נחשב כקיום המצווה, אלא בקרבנות בלבד, וגם לא בכל הקרבנות רק באלו שכתוב מפורש בתורה "זאת תורת".

[מנגד, אנו מוצאים בדבריהם של הרבה מספרי הקדמונים והאחרונים, שכתבו מפורש שאין זה חידוש מיוחד רק אצל דיני קרבנות, אלא בכל מצוות התורה שייך כלל זה, שעל ידי העסק בהלכותיהן נחשב כאילו קיים אדם את המצווה בפועל ממש (ראה אור החיים הק' דברים יב, כח; דברי דוד פורשת וישלח; קרית ספר על הרמב"ם הקדמה פרק ט; משך חכמה שמות יט, ח; כלי יקר דברים יד, ל, ועוד)].

פלפלת בחכמה - סדר קדשים

ולסיום: ללומדים בקרבנו המחבבים את הלמדנות והפלפול, כדי ששימו לב לדברי הרה"ק רבי צדוק הכהן מלובלין זי"ע (פרי צדיק, פר' ויצא אות ז), שהוכיח מהגמרא (בבא מציעא קט, ב), שסדר 'קדשים' הוא העמוק ביותר מבין סדרי המשנה. והגר"א (קול אליהו שבת, שם) כתב, שמה ששואלים לאדם בשעת דינו 'פלפלת בחכמה', היינו האם עסק בסדר קדשים שבו צפונה חכמה רבה. כך שמלבד סגולת הקרבת הקרבנות, הרי בלימוד חומש ויקרא מצפה לנו אוצר משובב לב של עמקות, וכך נרחב של פלפול מענג-נפש ומשמח הלב!

כל מילה ועושים ממנו עטרה לראשם ככתר של זהב וכו', ועוד אמרו בענין הקרבנות דברית כרותה, שאותם מלאכים המזכירים חובה להרע להם אינם יכולים לעשות אלא טוב, וכולם מזכירים רק לטובה וכו', "ואשריהם ישראל כולם לומדים פרשת הקרבנות וסדר פטום הקטורת וסדר המערכה ופרק איהו מקומן, ויש שקוראין בלי פרשיות הקרבנות, אבל דא עקא, דלשון הזהר הקדוש דייק וקאמר, ויכון בהו ושוו לבה ורעותה בהו. נראה שהקורא בלי כוונת הלב לא ישיג התועלת הנזכרים בוהר הקדוש. וראוי והגון להתחזק ללמוד סדר הקרבנות וסדר פטום הקטורת בכוונה ורעותא דלבא, לעשות נחת רוח ליוצרנו המשלם שכר טוב לעושי רצונו".

לימוד - במקום קרבן!

חידוש גדול כותב בפרדס יוסף (פרשת צו, אות א') בשם ספר עיר דוד, שאף בזמן שבית המקדש היה קיים אם היה אדם עני ולא היתה ידו משגת לקנות קרבן, היה נתכפר בלימוד פרשת הקרבן גרידא, ופירש בזה באופן נפלא את הכתוב (תהילים קיט, צב) "לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי", כלומר שלולי עצה זו של לימוד תורת הקרבנות לא היה לי אופן של כפרה "בעניי" - כלומר כשהייתי עני שאין סיפק בידי לקנות קרבן.

את אכילת הקרבנות - אי אפשר להשלים בלימוד

יש מהאחרונים שהעירו בזה, ממה שמבואר במסכת שבת (יב, ב) אמר רבי ישמעאל בן אלישע, אני אקרא ולא אטה. פעם אחת קרא והטה וכתב על פנקסו: אני ישמעאל בן אלישע קריתי והטיתי נר בשבת, לכשיבנה בית המקדש אביא חטאת שמינה, ע"כ. ולכאורה יש לבאר, מדוע כתב רבי ישמעאל על פנקסו שכשיבנה בית המקדש יביא חטאת שמינה, והלא היה יכול לעסוק בתורת ובהלכות חטאת ובכך ייפטר מקרבן חטאת.

תירוץ מתוק על שאלה זו מביא ב'שבת-של-מי', במסכת שבת שם, בשם יפה תואר על המדרש, שאף אם אמת נכון הדבר שאמרו חז"ל שכל העוסק בתורת חטאת כאילו הקריב חטאת, מכל מקום, הרי בכל קרבן חטאת מלבד חלק הגבוה יש גם את חלק אכילת הכהנים, ולזה לא יועיל מה שיעסוק בתורת חטאת, כי בפועל הכהנים לא אכלו בפועל. (וראה בשו"ת לב חיים ח"א סימן כ"ט שם שפלפל בתירוץ זה).

חטאת שמינה - שיהיה לכהנים הרבה בשר

בעל ישועות יעקב על השלחן ערוך (ס' א') מביא את דברי היפה-תואר ומוסיף לבאר עוד ביאור נחמד, שלפיכך כותב רבי ישמעאל שיביא "חטאת שמינה" להדגיש שכונתו לחלק הכהנים, שהרי רק להם יש הבדל בין ריבוי בשר לבשר מועט, שבחטאת שמינה יכולים לאכול הרבה!

זאת ועוד מוסיף הישועות יעקב, מכל האמור למדנו שיש חילוק גדול בזמנינו בין לימוד הלכות עולה להלכות חטאת, שהרי בקרבן עולה יש בו רק חלק גבוה וכולו כליל על גבי המזבח, נמצא שהלומד הלכות עולה עשה את כל המוטל עליו, ונחשב כאילו ממש הקריב עולה ואינו צריך עוד להביא קרבן עולה, שהרי אין בו חלק לכהנים, מה שאין כן בלימוד הלכות חטאת שלימודו אינו עושה את כל הפעולה של הקרבן ממש, ולא נגמרה כפרתו שהרי חסר הענין של בעלים אוכלים ובעלים מתכפרים שאי אפשר לקיימו על ידי לימוד, ועל כן אף שבזמן שבית המקדש היה חטאת קודם לעולה, הרי שבנוגע ללימוד הלכות בזמנינו, בוודא קרבן עולה קודמת לחטאת שבוה נגמרה כפרתו ובוה לא נגמרה כפרתו, ולכן הקדימו הטור והשלחן ערוך (או"ח ס' א') את אמירת פרשת העולה לפני פרשת חטאת.

בדומה לכך כותב הגה"ק הרב סאסי כהן זצ"ל בספר 'מדרשו של שם ועבר', בשם הרב כף הכהן, יסוד מחודש: כי רק קריאת קרבן עולה מכפרת ממש כמו קרבן העולה, כיון שעולה כליל, אבל חטאת ואשם שהכהנים אוכלים מהקרבן והבעלים מתכפרים, א"כ חלק הכהנים לא נתכפר בקריאה זו.

העוסק בתורת מצה כאילו אכל מצה?

זאת ועוד, חקרו האחרונים: האומנם כלל זה שכל העוסק בתורת עולה כאילו

לקבלת הגיליון מדי שבוע או להקמת מוקדי הפצה פנו ל: GTS025002018@GMAIL.COM נדרים + קו קול התורה בשעות המענה האנושי

הביאו אורה לבתיכם!

הגיליון השבועי 'תורה שבכתב' יו"ל מדי שבוע בשבוע ומלא מזן אל זן באוצר בלום של מאמרים מרתקים ומדורים מחכימים לכל המשפחה.

הבנת התורה

לב לדעת,
עינים לראות,
ואזנים לשמוע
את דברי
התורה הזאת

ספר ויקרא טומן בחובו מספר עצום של מונחים ומושגים שפחות מוכרים לנו בחיי היום יום, למרות שאת חלקם אנו אומרים מדי יום בעת ה'קרבנות' בתפילה, באחרים אנו נתקלים בעת לימוד מרבית סוגיות הש"ס או ההלכה ועוד, אולם מטבע הדברים הינם פחות נהירים עבורנו. לקראת תחילת לימוד ויקרא, קיבצנו עבורכם לקט נבחר של מספר מושגים ומונחים, מתוך מאות מושגים, בתורת הקרבנות, שסייעו לכם להגיע מוכנים יותר אל לימוד חומש ויקרא. (מסודר לפי סדר הא"ב)

אונן

כהן אשר מת אחד משבעה הקרובים שהוא חייבים להתאבל עליהם, חל עליו דין אונן (מלשון מצטער ומתאונן) ביום הפטירה עד הקבורה. האונן אסור באכילת קרבנות ובעבודת המקדש, אולם כהן גדול מותר לעבוד עבודת המקדש גם כשהוא אונן.

אליה

בחלק מהקרבנות יש להקריב, בין שאר האברים והחלבים, גם את החלק המובחר שבבהמה, דהיינו ה'אליה', שהיא כולה בשר שמן, הנמצא בצד האחורי של הבהמה סמוך לזנב, למעלה מהכליות היועצות. את האליה מקריבים רק בכבש וכבשה, אבל בעז ובבקר אין אליה.

אשם גזילות

אדם שהיה חייב ממוון לחברו, לכל הפחות בשיעור שווה פרוטה, כגון שחברו הפקיד אצלו ממוון; או שגול ממוון מחברו; או שחברו היה שכיר אצלו וחייב לשלם לו את שכרו; או שמצא אבידה של חברו. וכאשר חברו תבע ממנו את כספו, הוא הכחיש זאת במזיד, ואף נשבע לו לשקר שהוא אינו חייב, ועל ידי שבועה זו פטר את עצמו מלשלם. אם אחר כך הוא התחרט והודה ששבועתו היתה שבועת שקר ובאמת הוא חייב ממוון, הריהו חייב להשיב את הממוון לחברו, בתוספת חומש, ובנוסף עליו להקריב קרבן 'אשם גזילות', איל בן שתי שנים בשווי שתי סלעים.

אשם מעילות

חל איסור ליהנות מכל דבר שהוקדש לצרכי המקדש וקדשיו, בין 'קדשי מזבח', כגון בהמות או קמח למנחות, וכלי השרת המשמשים את הקרבנות, ובין 'קדשי בדק הבית' דהיינו חפצים שהוקדשו לצורך החזקת המקדש ותיקונו. העובר על איסור זה ונהנה מהקדש, מוגדר 'מועל בהקדש', ואם חטאו היה בשוגג, מלבד מה שחייב לשלם להקדש את ערך ההנאה בתוספת חומש, הריהו חייב להביא קרבן אשם-מעילות, איל בן שנתיים ששווי שני סלעים.

אשם מצורע

כחלק מתהליך טהרת המצורע לאחר שנרפא מצרעתו, הריהו חייב להביא ביום השמיני לטהרתו, מלבד כבשה לחטאת וכבש לעולה (או שתי עופות לחטאת ועולה במקרה שהוא עני), גם קרבן אשם. בקרבן אשם זה יש דין מיוחד השונה משאר קרבנות אשם, והיא מצות 'העמדה', שיש להעמיד את הקרבן ואת המצורע בשער הכניסה לעזרה.

אשם תלוי

מי שיש לו ספק אם הוא עבר בשוגג על עבירה, מאותן עבירות אשר אם עוברים עליהן בוודאות חייבים להביא קרבן חטאת, דהיינו עבירות שהעובר עליהם במזיד חייב כרת. לדוגמה: מי שהיו לפניו שתי חתיכות, אחת שומן המותר באכילה, ואחת חֶלֶב האסור באכילה, ואכל בשוגג אחת מהן ואינו יודע איזו מהן אכל, הרי זה חייב להביא קרבן 'אשם תלוי'. קרבן זה נקרא אשם 'תלוי', מפני שהוא מכפר על הספק, ו"תולה לו" דהיינו שהוא מגן עליו מיסורים של עונשי שמים, עד שיוודע לו בוודאי שחטא בשגגה ויביא חטאתו. ואם אחר כך יתברר לו בוודאות שהוא אכל חלב בשוגג,

עליו להביא קרבן חטאת, ככל שאר השוגגים.

חֶלֶב הכסלים

הכסלים הם שני צדי בטן הבהמה בחלקה האחורי. הבהמה עטופה כלפי חוץ עם עור, לאחר העור בחלק הפנימי יותר היא עטופה בשכבת בשר, ועמוק יותר לאחר מכן - בשכבת חֶלֶב העוטפת את הקירות הפנימיים של הבהמה. שכבה זו נקראת 'חלב הכסלים'. חלב זה מחובר עם החלב המכסה את הכליות הנמצאות שם בחלק האחורי של הבהמה כלפי מעלה.

טבול יום

לאחר שהטמא טבל במקווה מותר הוא מיד באכילת מעשר שני, אך עדיין אסור הוא באכילת תרומה וקדשים, עד שיעריב שמשו, שהשמש תשקע או יצאו הכוכבים, בשלב הזה שבין הטבילה לצאת הכוכבים נקרא האיש 'טבול יום'. חלק מהטמאים, הקווקים להקרבת קרבן, אסורים באכילת קדשים עד למחרת כשיביאו את הקרבן.

טומאת מקדש וקדשיו

חל איסור לאדם טמא להיכנס לבית המקדש, וכן אסור לו לאכול קדשים בעודו טמא. אם נכנס בטומאתו למקדש, או שאכל כזית מן הקדשים, במזיד - חייב כרת, ואם התרו בו למלקות - לוקה, ובשוגג מביא קרבן בהתאם למצב הכלכלי שלו, בהמה או עוף או מנחה. השעיר שהקריבו בכל ראש חודש מכפר על טומאת מקדש וקדשיו בשוגג.

יותרת על הכבד

באמצע חלל בטן הבהמה יש קרום דק לבן, המשמש כוילון המבדיל בין איברי הנשימה ובין איברי העיכול, הקרום הזה מחובר אל דפנות הבטן באמצעות רצועת בשר המקיפה אותו סביב, רצועת בשר זו היא נקראת בתורה 'יותרת הכבד' לפי שהוא דבוק מעט אל הכבד.

כהן משיח ומרובה בנדים

כשהיו ישראל במדבר וכן בימי בית ראשון, היה הכהן הגדול נמשח בשעת מינויו בשמן המשחה, ועל שם כך היה נקרא: "הכהן המשיח". אולם מימי המלך יאשיהו ואילך, ובזמן בית שני, לא היה שמן המשחה, כי הוא נגנז על ידי יאשיהו, ולכן היה הכהן הגדול מתחנך רק בלבישת שמונה בגדים, בשונה מכהן הדיוט הלושב רק ארבע בגדים, ועל שם כך נקרא בשם: "מרובה בגדים".

לחמי תודה

המקריב קרבן תודה, מביא יחד עם הקרבן גם ארבעים לחמים. לחמים אלו מחולקים לארבעה סוגים שונים, עשר לחמים מכל סוג. עשר חלות לחם חמץ, ושלושים מצות משלושה מינים: עשר חלות מצות, עשרה ריקיקי מצות ועשר חלות מורבכות (חלוטות ברותחים). מכל אחד מארבעת סוגי הלחם יש לתת לחם אחד לכהן העובד את העבודה, ושאר 36 הלחמים נאכלים לבעלים ולכל אדם, במשך יום הקרבנות התודה ובלילה שאחריה עד חצות. אין מקריבים קרבן תודה בערב פסח ובפסח משום החמץ שב'לחמי תודה'.

מליקה

בשונה מבהמה המוקרבת לקרבן שיש לשחוט אותה בסכין מהצוואר, הרי קרבן הבא מן העוף אינו נשחט

בסכין, אלא הכהן נועץ את ציפורנו בעורף (מאחורי הצוואר) של העוף, ובכך הוא 'מולק' כלומר קוצץ את שני הסימנים - הקנה והוושט של העוף, או את אחד משני הסימנים הללו, ומפסיק את חיותו של העוף. מליקה כשרה רק בקרבן במקדש, אבל אדם פרטי המבקש לאכול עוף חייב לשחוט אותו רק בסכין כדת וכהלכה.

מנחת חוטא

אדם שחטא באחת משלשת העבירות שהקרבן שלהן משתנה בהתאם למצב הכלכלי של החוטא (ראה להלן ערך קרבן עולה ויורד), אם אין לו יכולת כלכלית לקנות בהמה לחטאת, ואפילו לא שתי עופות, הריהו נידון במצב של "דלי-דלות" והוא מקריב קרבן מנחת-חוטא. על מנחה זו אין מניחים שמן ולא לבונה, יען כי הקרבן הוא חטאת ואין ראוי שקרבן כזה יהיה יפה ומהודר. אלא הכהן מקטיר על המזבח את הקומץ, והשאר נאכל לכהנים (מלבד במקרה שהחוטא הוא כהן שמנחתו נשרפת כליל).

מנחת חינוך

כל כהן, ביום הראשון שהוא נכנס לעבוד בבית המקדש, עליו להקריב קרבן 'מנחת חינוך' ביום בו הוא מתחנך לעבודה. ואילו כהן גדול צריך להקריב מנחה כזו בכל יום ויום. מנחה זו - של הכהן הדייט והכהן הגדול - עשויה סולת בכמות של עשירית האיפה, את הסולת חולטים במים רותחים (פעולה הנקראת 'יביכה'), לאחר מכן אופים את הסולת עם השמן, לאחר האפייה חוזרים ומטגנים את המנחה במחבת. את מחציתה מקריבים בבוקר ומחציתה בערב, אין במנחה זו דין קמיצה, משום שהיא נשרפת וקריבה כליל על המזבח, כמו כל מנחה של כהן הנשרפת כליל.

מנחת נדבה

יחיד יכול לנדוד ולנדב להקריב קרבן מנחה, כאשר לפניו עומדת הבחירה לנדב אחד מחמשת הסוגים של מנחות: א. מנחת סולת; ב. מנחת מאפה תנור - חלות; ג. מנחת מאפה תנור - ריקיקים; ד. מנחת מחבת; ה. מנחת מרחשת. כל אחת מן המנחות הללו, מורכבות משלשה חומרי-גלם קבועים: א. סולת חטים. ב. שמן זית. ג. מין בשמים הנקרא 'לבונה'. ההבדל בין סוגי המנחות מתבטא באופן עשייתם, צורתם, ודרך אפייתם. את כל אחת מהמנחות צריך הכהן לקמוץ באצבעותיו ולהקריב את הקומץ על המזבח, והשאר נאכל לכהנים (מלבד אם כהן מביא מנחה, שהיא נשרפה כולה על המזבח).

פר העלם דבר של ציבור

אם כל 71 דייני הסנהדרין הגדול שבירושלים טעו בהלכה הנוגעת לאיסור מסוים שהעונש עליו הוא כרת במזיד וחטא בשוגג, והם הורו לכל ישראל שמתור לעבור על איסור זה, ואכן כל ישראל עשו כך על פיהם, צריכים כל ישראל להביא קרבן הנקרא 'פר העלם דבר של ציבור'.

קייץ המזבח

במידה נותר מצב והמזבח עומד פנוי ואין לכהנים מה להקריב עוד, מקריבים עליו עולת-נדבה של ציבור. קרבנות אלו נקנו מהשיירים שנותר ממטבעות מחצית השקל שנתנו בני ישראל עבור קרבנות חובה.

האוצר בהישג ידך!

ב 7 שבועות תוכל לדעת את ספר ויקרא עם 247 המצוות - על בוריים!

רמ"ז זוכים

בפרסים ומתנות בשווי כ-40,000 ₪!

ומתן שכרה בצדה - הגרלות ענק ללומדים והנבחרים משך כל ספר ויקרא הבעל"ט

תזריע ומצורע

בין הלומדים והנבחרים מדי יום בפרשת תזריע ומצורע הגרלה על גביע מפואר

בנוסף: בין הלומדים והנבחרים ברצף בלי הפסק ויקרא - תז"מ הגרלה **20 זוכים - 100 ₪** תורה כארד

שמיני

בין הלומדים והנבחרים מדי יום בפרשת שמיני הגרלה על כרטיס טיסה ליומא דהילולא בקרעסטיר

בנוסף: בין הלומדים והנבחרים ברצף בלי הפסק ויקרא - שמיני הגרלה **15 זוכים - 100 ₪** תורה כארד

צו

בין הלומדים והנבחרים מדי יום בפרשת צו הגרלה על כוס של אליהו

בנוסף: בין הלומדים והנבחרים ברצף בלי הפסק ויקרא - צו הגרלה **10 זוכים - 100 ₪** תורה כארד

ויקרא

בין הלומדים והנבחרים מדי יום בפרשת ויקרא הגרלה על 2 חליפות 3 חל' | קפטן פרוחני | כובע

בנוסף: בין הנבחרים על מבחני וחיידודי כל ספר שמות הגרלה **40 זוכים - 100 ₪** תורה כארד

הדרן עכך ויקרא

בין הלומדים והנבחרים ברצף בלי הפסק על כל ספר ויקרא

הגרלה **50 זוכים - 150 ₪** תורה כארד

בהר ובחוקותי

בין הלומדים והנבחרים מדי יום בפרשת בהר ובחוקותי הגרלה על שואב שוטף יוקרתי ועוצמתי

בנוסף: בין הלומדים והנבחרים ברצף בלי הפסק ויקרא - בה"ב הגרלה **40 זוכים - 100 ₪** תורה כארד

אמור

בין הלומדים והנבחרים מדי יום בפרשת אמור הגרלה על שעון יד יוקרתי ומפואר

בנוסף: בין הלומדים והנבחרים ברצף בלי הפסק ויקרא - אמור הגרלה **35 זוכים - 100 ₪** תורה כארד

אחרי מות וקדושים

בין הלומדים והנבחרים מדי יום בפרשת אחרי וקדושים הגרלה על 1,000 ₪ ברשת בר-כל ונתיב החסד

בנוסף: בין הלומדים והנבחרים ברצף בלי הפסק ויקרא - אח"ק הגרלה **30 זוכים - 100 ₪** תורה כארד

כל ההגרלות הינם בנוסף להגרלות היומיות, השבועיות והחודשיות הקבועות!

הכניסה להגרלות המיוחדות מותנית בהשתתפות בלכה"פ 5 מבחנים יומיים + מבחן שבועי בהצלחה | ההגרלות מתקיימות בשבוע שלאחר הפרשה הנלמדת | שמות הזוכים מתפרסמים בגיליונו ובנדרים+ וקו 'קול התורה' | ע"פ תקנון ההגרלות והפרסים, חלק מההגרלות הינם לנבחרים וותיקים וחלק לנבחרים חדשים, בהתאם לשיקולי ההנהלה ורבני המפעל העולמי | התמונות להמחשה בלבד!